

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni !

GHID DE ELABORARE A MATERIALELOR DE STUDIU PENTRU Învățământul la distanță și Învățământul cu frecvență redusă

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

COORDONATORI:

Prof. univ. dr. Iordan Petrescu,

Prof. univ. dr. Gligor Ciortea

Prof. univ. dr. Mircea Neagoe

AUTORI:

Prof. univ. dr. Carmen Dușe

Prof. univ. dr. Camelia Sand

Prof. univ. dr. Alexandru Moisuc

Conf. univ. dr. Maria Popa

Conf. univ. dr. Carmen Angelescu

Lect. univ. dr. Dragoș Varga

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

CUPRINS

1. Introducere. Structura materialelor de studiu	7
2. Elaborarea introducerii	11
3. Elaborarea obiectivelor educaționale	17
4. Elaborarea unităților de studiu	27
5. Proiectarea evaluării: inițială, formativă și sumativă	35
6. Limbaj, stil și formă în elaborarea materialelor de studiu	49
7. Evaluarea materialelor de studiu	59
Bibliografie	63
ANEXA 1	
Model de tehnoredactare a unei unități de studiu.	65
ANEXA 2	
Exemplul 1 de elaborare a unei unități de studiu	67
ANEXA 3	
Exemplul 2 de elaborare a unei unități de studiu.	95

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

1. INTRODUCERE STRUCTURA MATERIALELOR DE STUDIU

Scopul acestui ghid este de a vă oferi dvs., autorilor de materiale educaționale, un instrument simplu care să vă ghideze eficient în activitatea de transformare a materialelor de studiu clasice tipărite în materiale de studiu specifice învățământului la distanță (ID) sau învățământului cu frecvență redusă (IFR). Pentru ambele forme de învățământ se va folosi același tip de material de studiu, cu aceeași structură, specifică studiului individual coordonat prin materialul elaborat.

Acest ghid se adresează atât coordonatorilor de disciplină din sistemul de învățământ superior – forma de învățământ ID/IFR, cât și personalului care desfășoară activități didactice și administrative în cadrul departamentelor ID/IFR din universități, scopul său fiind acela de a contribui la perfecționarea tehnologiei de elaborare a resurselor de studiu pentru aceste forme de învățământ.

Materialele de studiu pentru învățământul la distanță (ID) sau învățământul cu frecvență redusă (IFR) diferă de cele tradiționale, având în vedere următoarele argumente:

1. În educația tradițională (cu frecvență), desfășurată exclusiv față în față, profesorul reprezintă componenta centrală a sistemului de educație. Alte resurse de studiu au, în general, un rol secundar.
2. În învățământul la distanță și învățământul cu frecvență redusă, predarea și, implicit, contactul direct cu profesorul sunt înlocuite cu studiul individual având ca suport materiale de studiu și sistemul tutorial. Astfel, profesorul este suplinit de materiale proiectate și realizate adecvat studiului individual și de un tutore care oferă suport educațional la distanță și, ocazional, față în față.
3. Sistemul tutorial este implicat doar în perioade scurte în procesul de suport al studenților. Tutorii au rolul de a informa studenții asupra parcursului unei discipline, de a identifica necesitățile și problemele studenților în realizarea acestui parcurs, de a îndruma individualizat și în grup studenții prin întâlniri directe – față în față sau la distanță (prin corespondență tradițională, telefon,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

poștă electronică sau forme combinate), pentru direcționarea studiului și evaluare periodică.

Astfel, materialele de studiu pentru ID/IFR trebuie să suplinească integral rolul profesorului, cu excepția notării lucrărilor de evaluare. Prin urmare, acestea trebuie:

- să definească ceea ce urmează a se învăța;
- să prezinte informațiile necesare parcurgerii subiectelor;
- să prezinte exemple, explicații, să pună întrebări;
- să introducă sarcini de lucru individual;
- să genereze interacțiuni în cadrul sistemului tutorial;
- să asigure periodic autoevaluarea etc.

Materialele de studiu pentru ID/IFR prezintă trei diferențe notabile față de cele tradiționale:

1. Utilizarea unei diversități mai mari de instrumente pedagogice care facilitează învățarea prin studiu individual (ex. sarcini de învățare, exemple rezolvate, autoevaluare etc.).
2. Combinarea unei game largi de componente: text, elemente grafice, multimedia, aplicații interactive etc.
3. Așezarea generoasă în pagină, oferind cursanților spații adecvate pentru a scrie răspunsurile la sarcinile de învățare, observații proprii etc.

Convertirea unui curs tradițional într-unul specific ID/IFR se realizează prin considerarea următoarelor elemente structurale:

1. Obiectivele învățării
2. Recomandări de abordare a studiului
3. Testarea cunoștințelor anterioare
4. Sarcini de învățare
5. Feedback la activitățile de studiu
6. Exemple
7. Teste de autoevaluare
8. Rezumat și cuvinte cheie
9. Elemente multimedia
10. Link-uri în hypertext

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

Conținutul unui material de studiu este divizat în unități de studiu care facilitează învățarea graduală și structurată într-o unitate de timp definită; o unitate de studiu este unitară din punct de vedere tematic, se desfășoară în mod sistematic într-un interval de timp predefinit și se finalizează prin autoevaluare.

Evaluarea pe parcurs se realizează prin lucrări de verificare care acoperă conținutul mai multor unități de studiu.

Având în vedere cele expuse anterior, în continuare se prezintă structura propusă pentru materialele de studiu ce vor fi dezvoltate pentru forma de învățământ ID sau IFR. În conformitate cu această structură de ansamblu, în capitolele acestui ghid se abordează fiecare componentă, cu recomandări și exemplificări. La sfârșitul ghidului este anexat un document model de tehnoredactare și respectiv o unitate de studiu realizată în conformitate cu cerințele prezentului ghid. Ca urmare, structura propusă pentru un material de studiu ID/IFR cuprinde opt secțiuni principale:

1. Cuprins

2. Introducere

2.1. Scopul și obiectivele disciplinei

2.2. Cerințe preliminare

2.3. Conținutul materialului de studiu

2.4. Recomandări de studiu

2.5. Recomandări privind evaluarea

3. Test de evaluare inițială

4. Unitate de studiu (1.n)

4.1. Cuprins

4.2. Introducere (cunoștințe preliminare, resurse necesare și recomandări de studiu, durata de studiu)

4.3. Obiectivele operaționale ale unității de studiu

4.4. Subiect (1.k)

- Aspecte teoretice

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

- *Exemplificare și fixarea cunoștințelor*
- *Sarcini de învățare*

4.5. *Rezumatul unității de studiu, cuvinte cheie*

4.6. *Test de autoevaluare*

4.7. *Concluzii*

5. Glosar de specialitate

6. Lucrări de verificare

7. Indicații și răspunsuri la sarcinile de învățare

8. Bibliografie

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

2. ELABORAREA INTRODUCERII

Obiective. După parcurgerea acestui capitol vei fi capabil:

- Să prezinți poziția disciplinei în planul de învățământ, scopul și obiectivele acesteia
- Să explici cursanților care este baza de cunoștințe formată anterior
- Să prezinți succint conținutul disciplinei, organizat pe unități de studiu
- Să prezinți cursantului recomandări de studiu care-l vor ajuta să-și organizeze activitățile de învățare
- Să elaborezi recomandări generale privind evaluarea pe parcurs și evaluarea finală.

Un material de studiu pentru ID/IFR are o serie de cerințe specifice legate de recomandările de studiu, planificarea învățării, interactivitatea cu tutorele și colegii. De aceea, în partea introductivă a acestuia trebuie să fie precizate: modul de abordare a materialului de studiu, timpul pe care cursantul va trebui să-l aloce studiului individual, modul în care poate dialoga la distanță cu tutorele prin intermediul mijloacelor de comunicare bidirecționale, utilizând un stil simplu, direct și personal, conform exemplelor de mai jos.

Stimate Coleg,

Încă de la început doresc sa-ți urez succes în parcurgerea acestui ghid care sper ca-ți va fi de un real ajutor în activitatea de elaborare a materialelor de studiu pentru ID sau IFR.

O atenție deosebită trebuie acordată stilului utilizat în această secțiune, ca și pe parcursul întregului curs, personal fiind de părere că un mod de adresare apropiat, direct nu poate decât să încurajeze și să stimuleze cursantul, fapt ce poate avea efecte benefice asupra procesului de învățare.

Structura recomandată pentru capitolul de introducere al unui material de studiu, exemplificată în continuare pentru disciplina „*Utilaje tehnologice*”, este următoarea:

- Scopul și obiectivele disciplinei
- Cerințe preliminare
- Conținutul materialului de studiu

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

- Recomandări de studiu
- Recomandări privind evaluarea

2.1. Scopul și obiectivele disciplinei

Un aspect care nu trebuie omis din partea introductivă a unui material de studiu pentru ID/IFR este menționarea **categoriei de cursanți căreia îi este adresat**, precum și declararea **scopului principal** și a **obiectivelor disciplinei**.

Exemplu:

Materialul de studiu intitulat „Utilaje tehnologice” este destinat studenților specializării „Inginerie și management în alimentație publică și agroturism” și a fost elaborat în conformitate cu programa analitică a disciplinei, adaptată formei de învățământ la distanță. În același timp lucrarea poate fi utilă și studenților de la cursurile cu frecvență, precum și celor de la alte specializări la care, în planul de învățământ, sunt incluse discipline derivate, din domenii înrudite.

Scopul acestui material de studiu constă în dezvoltarea unui suport informațional care să constituie o bază teoretică solidă, pe care studenții s-o poată utiliza în cadrul activităților asistate ale disciplinei de Utilaje tehnologice și care să le ofere o viziune de ansamblu asupra proceselor tehnologice specifice acestui sector de activitate.

Obiectivele disciplinei. În final trebuie definite **obiectivele specifice** ale disciplinei în termeni de competențe în concordanță cu obiectivele generale ale programului de studii.

Exemplu:

Obiectivul central al disciplinei este acela de a-i familiariza pe studenți cu aspectele legate de participarea utilajelor tehnologice la realizarea proceselor de producție în alimentație publică și în agroturism, în condițiile în care strategia utilizării mijloacelor tehnice, pentru executarea anumitor lucrări, influențează configurarea generală a acestor procese. După studierea materialului „Utilaje tehnologice”, studenții vor fi capabili:

1. Să fie activi într-o discuție despre particularitățile utilajelor tehnologice utilizate în alimentație publică și agroturism, precum și despre criteriile care stau la baza alegerii acestora;
2. Să identifice formele de energie utilizate de utilajele tehnologice din alimentația publică și agroturism, dar și să explice modul de economisire a energiei și utilizarea resurselor regenerabile;
3. Să abordeze în detaliu problematica legată de utilajele tehnologice specifice utilităților de alimentare cu apă, iluminat și asigurarea microclimatului, precum și a celor de transport;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

4. Să enunțe caracteristicile principale ale sistemelor de automatizări utilizate în alimentația publică și agroturism;
5. Să caracterizeze utilajele specifice din alimentația publică;
6. Să caracterizeze utilajele specifice din unitățile agroturistice;
7. Să identifice implicațiile ecologice ale folosirii utilajelor tehnologice din alimentația publică, dar să și propună, cu argumente, modalități de reducere a poluării mediului.

Observație:

Fiecărui obiectiv specific menționat mai sus îi corespunde o unitate de studiu. În raport cu materialul de studiu tradițional organizat pe capitole, o unitate de studiu poate corespunde unui capitol, mai multor capitole sau unei părți dintr-un capitol. Din punct de vedere al timpului alocat studiului, unitățile de studiu trebuie să fie echilibrate (2-3 ore de studiu individual).

2.2. Cerințe preliminare

Vă recomandăm ca în această secțiune să precizați explicit studenților baza de cunoștințe necesare și abilitățile practice formate în cadrul disciplinelor premergătoare disciplinei dvs. Justificați nivelul solicitat de cunoștințe și abilități prin asociere cu obiectivele și conținuturile furnizate în propriul material de studiu.

Exemplu:

„În parcurgerea acestui material de studiu vor fi de mare ajutor cunoștințele dobândite în cadrul disciplinei Fizică, pe care ai studiat-o în anul I. Capitolele de termodinamică, mecanică și electricitate constituie baza cunoștințelor necesare abordării problematicei din unitățile de studiu 2, 3 și 4.

De asemenea, problematica abordată în cadrul acestei discipline face în permanență referire la aspectele ecologice ale utilizării utilajelor tehnologice, fiind în corelație cu aspectele pe care le studiezi în cadrul disciplinei Ecologie și protecția mediului”.

Menționați de asemenea existența, în cadrul materialului de studiu, a chestionarului de evaluare inițială și precizați-le studenților că urmează să completeze acest chestionar la prima întâlnire față în față sau stabiliți o altă modalitate de a intra în posesia chestionarelor completate (de ex., completare prin intermediul chestionarului online implementat pe platforma eLearning). Obligatoriu se precizează rolul acestui chestionar: evaluarea inițială a cunoștințelor apriori ale studenților necesare bunei desfășurări a activității la disciplina dvs, rezultatul fiind utilizat exclusiv pentru introducerea după caz a

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

unor noțiuni suplimentare, furnizarea de resurse de studiu suplimentare, adaptarea conținuturilor teoretice și aplicative dezbătute în cadrul activităților tutoriale/aplicative etc.

2.3. Conținutul materialului de studiu. Organizarea pe unități de studiu

Spre deosebire de cursurile tradiționale, organizate pe capitole, materialul de studiu pentru ID/IFR este structurat în unități de studiu. Această secțiune va trebui să facă o scurtă expunere a unităților conținute în materialul de studiu.

Exemplu:

Materialul de studiu este structurat în șapte unități de studiu. În prima unitate sunt abordate noțiuni generale privind utilajele tehnologice din alimentația publică și din agroturism, cu accent pe particularitățile pe care aceste utilaje le prezintă, pe cerințele pe care trebuie să le îndeplinească, pe criteriile de alegere a unui utilaj, pe problematica exploatării.

O altă unitate este destinată utilizării energiei de către utilajele tehnologice din alimentația publică și din agroturism.

În unitățile de studiu 3 și 4 sunt prezentate următoarele aspecte: dotarea tehnică pentru utilități în alimentația publică și agroturism, automatizările la utilajele tehnologice, utilajele de transport pentru alimentația publică și agroturism.

Utilajele specifice alimentației publice, utilajele tehnologice pentru asigurarea condițiilor de cazare și cele aferente proceselor de mecanizare din ferma agroturistică, constituie obiectul unităților 5 și 6.

Ultima unitate de studiu este rezervată unei problematici extrem de importante a implicațiilor ecologice ale folosirii utilajelor tehnologice din domeniul alimentației publice și agroturismului.

2.4. Recomandări de studiu

În această secțiune vei putea îndruma efectiv cursantul în studiul individual, care va deveni în acest fel un studiu activ, completat fiind de dialogul la distanță cu tutorele.

Recomandările pe care le poți face cursantului trebuie să facă referire la: managementul timpului în învățare pe baza calendarului disciplinei, modul de abordare a unei unități de studiu, timpul alocat pentru parcurgerea acesteia, rolul manșetelor și recomandarea de a le folosi, modul de abordare a testelor de autoevaluare etc.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

În ceea ce privește tehnoredactarea materialului de studiu se va preciza rolul manșetei albe, din stânga sau dreapta paginii, care îl poate ajuta pe cursant să facă observații, completări, acestea putând constitui un suport pentru discuțiile ulterioare cu tutorele. Aceste manșete mai pot fi folosite și de autor pentru anumite adnotări care atrag atenția asupra informațiilor importante din textul studiat. Este bine să atenționezi cursantul încă de la început asupra rolului pe care îl au aceste manșete și să-l încurajezi să le folosească.

Tot în această secțiune trebuie clarificată și semnificația pictogramelor și locul unde acestea sunt înserate.

Este util să recomanzi cursanților rezolvarea cu consecvență a sarcinilor de învățare, imediat după ce au parcurs conținutul tematic corespunzător. Acest lucru îi va ajuta să-și consolideze mai ușor materia parcursă și să se pregătească pentru a răspunde la testul de autoevaluare, la lucrările de verificare notate de tutore și la evaluarea finală.

În situația în care există neclarități la rezolvarea unor sarcini de învățare, le poți indica studenților folosirea sugestiilor de rezolvare a acestora aflate într-o secțiune specială, la sfârșitul materialului de studiu. De asemenea, vei indica unde se regăsesc răspunsurile și comentariile la întrebările din testele de autoevaluare. Îți recomand să sugerezi cursantului reluarea studiului, în cazul în care constată că a dat răspunsuri incorecte la întrebările din testele de autoevaluare.

De asemenea, se va preciza faptul că, la nivelul fiecărei unități de studiu, este indicată o bibliografie obligatorie la care toți studenții au acces necondiționat. În mod obligatoriu titlurile bibliografice pe care le indici studentului trebuie să se regăsească în Biblioteca universității sau în biblioteci virtuale cu acces nerestricționat.

2.5. Recomandări privind evaluarea

Un material de studiu pentru ID/IFR cuprinde obligatoriu activități de evaluare pe parcurs a nivelului de dobândire a competențelor specificate prin obiectivele disciplinei. Acestea sunt extrem de importante pentru că, pe de o parte, ajută studenții la corectarea greșelilor, iar pe de altă parte constituie un factor important care motivează continuarea studiilor. Este util să explici aceste motivații în secțiunea "Introducere" a materialului de studiu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOS DRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

E obligatoriu de menționat că evaluarea cunoștințelor are două componente: una formativă prin sarcinile de învățare și testele de autoevaluare și una sumativă prin lucrările de verificare și evaluarea finală.

Tot aici trebuie precizat: numărul lucrărilor de verificare, locul în care pot fi găsite în cadrul materialului de studiu conform *cuprinsului general*, termenele de predare conform calendarului disciplinei, modalitatea de transmitere a lucrărilor către tutore, precum și ponderea acestora în nota finală. De asemenea se va menționa că testele de autoevaluare se găsesc în *cuprinsul unităților de studiu* și au răspunsuri sau indicații de rezolvare într-un capitol special, plasat la sfârșitul materialului de studiu.

Tot în această secțiune vei informa studentul asupra modului de realizare a evaluării finale, prin examen sau colocviu: planificare în sesiunea de examene conform calendarului disciplinei, tipul și numărul probelor etc.

3. ELABORAREA OBIECTIVELOR EDUCAȚIONALE

În acest cadru se realizează întregul proces de analiză a obiectivelor și nevoilor de învățare pe baza cărora se construiește apoi tehnologia didactică adecvată pentru satisfacerea acestor nevoi. Proiectarea didactică reprezintă ansamblul operațiilor de anticipare a obiectivelor, conținutului, metodelor și mijloacelor, a instrumentelor de evaluare și a relațiilor dintre aceste elemente în contextul specific al unei activități didactice (Vlăsceanu, 1988). Pașii de parcurs în proiectarea didactică sunt cei din figura 3.1.

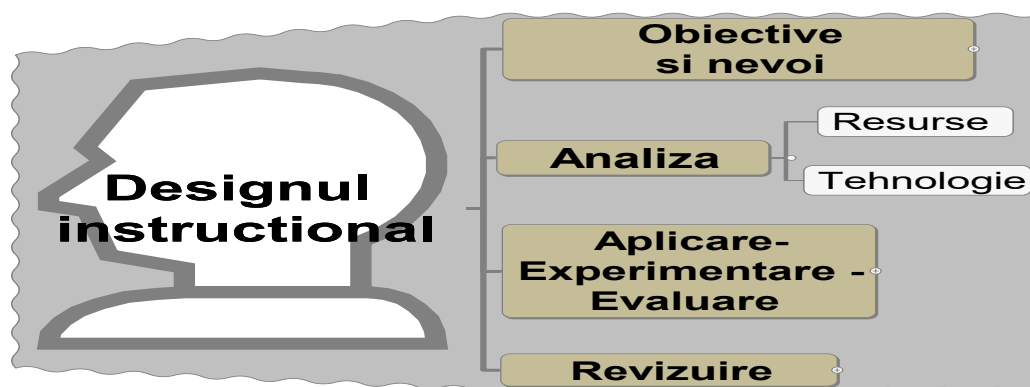

Figura 3.1. – Pași în proiectarea didactică

Obiectivul (general) al capitolului: realizarea proiectului pedagogic al disciplinei coordonate pentru a transforma cursul clasic într-un curs în format ID.

La finalul parcurgerii acestui capitol al ghidului veți fi capabili să:

1. Precizați obiectivele specifice ale disciplinei coordonate, derivate din obiectivele generale ale programului de studiu (în conformitate cu nomenclatorul național de competențe ale domeniului/programului de studiu).
2. Stabiliți obiectivele operaționale corespunzătoare fiecărei unități de studiu și în raport cu obiectivele specifice.

Demersul anticipativ pentru o unitate de studiu este proiectat individual, de către fiecare profesor în parte, urmând etapele din figura 3.2.

Figura 3.2. - Succesiunea elementelor în proiectarea didactică

În proiectarea didactică trebuie să se plece de la precizarea răspunsurilor la următoarele întrebări:

- ce vor trebui să probeze studenții/cursanții la finalul parcurgerii disciplinei? (această parte se regăsește uneori sub forma unei "analize a nevoilor de formare", în concordanță cu competențele care vor trebui a fi dobândite prin parcurgerea disciplinei);
- care vor fi rezultatele învățării (cunoștințe, deprinderi, atitudini, aptitudini etc.);
- cum va fi probată învățarea, respectiv atingerea obiectivelor de către studenți, atât pe parcursul semestrului (evaluare formativă), cât și la final (evaluare sumativă);
- care vor fi conținuturile învățării și cum se vor regăsi ele în material, acest lucru fiind vizibil prin stabilirea unităților de studiu;
- ce conținuturi se vor regăsi în unitățile de studiu;
- pregătirea testelor și a altor probe pentru evaluarea materialelor;
- analiza finală a rezultatelor obținute de cursanți și re-proiectarea materialelor pe baza acestor rezultate.

Elementul central al disciplinei este unitatea de studiu. Prin intermediul unităților de studiu se realizează finalitățile generale sau de referință înscrise în programa analitică a disciplinei prin intermediul obiectivelor.

Obiectivele educaționale sunt finalități ale educației cu grad scăzut de generalitate, care desemnează tipurile de schimbări pe care procesul de învățământ le așteaptă/anticipează și le realizează. Ele descriu ceea ce vor ști și vor învăța studenții, precum și abilitățile pe care și le vor însuși, în urma studierii unei anumite discipline de învățământ.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

3.1 Clasificarea obiectivelor educaționale

Obiectivele se centrează pe cel care învață, pe student, indică acțiuni executate de student, aceste acțiuni fiind manifestate printr-un anumit comportament.

I. După gradul de generalitate, există:

1. *Obiective generale* ale sistemului de învățământ, care:
  - desemnează finalități ce orientează întreaga activitate didactică, pe toată durata școlarității, și care sunt nominalizate în preambulul planurilor de învățământ; ele sunt obiective de dezvoltare (de macrosistem). Ele trebuie să fie în relație directă cu competențele profesionale specifice programului de studiu, dar și cu competențele transversale, așa cum sunt ele definite și înțelese în metodologia ACPART.
  - au un caracter global și abstract;
  - vizează anumite laturi ale personalității, în special componenta intelectuală, afectiv-attitudinală și acțională.

Exemplu:

- *Formarea disponibilităților afectiv-motivaționale și voliționale necesare integrării active și participării conștiente la viața economică și socială a studenților.*
  - *Dezvoltarea tehnicilor de muncă intelectuală și a deprinderilor de acțiune practică implicate în studierea/ asimilarea continuă a cunoștințelor economice, ca funda ment al unui comportament economic rațional, eficient și activ.*
  - *Completarea, prin conținutul și modalitățile specifice disciplinelor economice, a profilului unei personalități armonioase, cu o pregătire complexă și echilibrată.*
  - *Educarea în spiritul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, a demnității și toleranței, al schimbului liber de opinii*
  - *Formarea capacităților intelectuale, a disponibilităților afective și a abilităților practice prin asimilarea de cunoștințe umaniste, științifice, tehnice și estetice.*
  - *Asimilarea tehnicilor de munca intelectuală, necesare instruirii și autoinstruirii pe durata întregii vieți.*
  - *Educarea în spiritul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, al demnității și al toleranței, al schimbului liber de opinii.*
  - *Cultivarea sensibilității față de problematica umană, față de valorile morale și civice, a respectului pentru natură și mediul inconjurător.*
2. *Obiectivele intermediare* sunt cele care realizează legătura între obiectivele generale și cele speciale. Astfel de obiective sunt cele urmărite **pe ansamblul fiecărei discipline de învățământ**, iar în cadrul acestora, sunt **obiectivele fiecărui capitol**. Ele se subordonează celor ale educației intelectuale și fac trecerea spre cele din fiecare activitate, care sunt speciale.

Tot la nivel intermediar întâlnim obiectivele-cadru și obiectivele de referință. Obiectivele cadru/competențele generale vizează formarea unor capacități și atitudini specifice pentru o anumită disciplină de învățământ și care necesită mai mulți ani de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

studiu. Ele sunt cunoscute și sub denumirea de “obiective țintă” și au un ridicat grad de generalitate și de complexitate.

Din punct de vedere al disciplinei, obiectivele cadru exprimă:

- structura conceptuală de bază a domeniului de studiu respectiv;
- abilitățile de bază necesare pentru utilizarea în practică a cunoștințelor din domeniul respectiv;
- integrarea disciplinei, legăturile ei cu alte domenii, temele transcurriculare în interiorul cărora se înscriu anumite cunoștințe predate.

Exemplu:

1. *Dezvoltarea capacităților de analiză/interpretare a mediului economic, prin folosirea unor instrumente și tehnici specifice economiei.*
2. *Cunoașterea valorilor fundamentale ale democrației, ale practicii democratice și ale drepturilor omului.*
3. *Utilizarea limbajului din sfera valorilor civice și juridice într-un discurs oral sau scris.*

Obiectivele de referință/competențele specifice precizează rezultatele așteptate ale învățării pe fiecare an de studiu și urmăresc progresia în achiziția de competențe de la un an de studiu la altul. Ele au un mai pronunțat caracter operațional întrucât stabilesc fără echivoc comportamentele care vor trebui să fie probate de studenți la sfârșitul perioadei de studiu vizate.

Exemplu:

1. *La finalul parcurgerii disciplinei, studenții vor fi capabili să exerseze practici democratice în rezolvarea problemelor juridice.*
2. *La sfârșitul parcurgerii cursului, toți studenții vor putea să distingă între enunțurile de fapt și enunțurile de valoare.*
3. *La finalul studierii disciplinei, studenții vor putea realiza clasificarea tipurilor de întreprinderi ca unități de organizare a contabilității.*
4. *După finalizarea cursului, studenții vor fi capabili să utilizeze planul de conturi.*

Spre deosebire de obiectivele operaționale, obiectivele de referință nu precizează întotdeauna condițiile în care studenții vor demonstra atingerea finalităților respective și nici nu indică nivelul de performanță în valori numerice precis delimitate.

3. **Obiectivele operaționale** sunt obiective concrete, care informează educatorul asupra **comportamentelor observabile ce trebuie realizate prin activități concrete de instruire și educare**. Aceste obiective sunt ținte concrete ale fiecărei activități didactice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

Consideram deci obiectivele intermediare ca fiind obiectivele disciplinei, iar obiectivele operaționale ca fiind cele care aparțin unității de studiu. Obiectivele operaționale sunt derivate din obiectivele intermediare.

II. După domeniul activității psihice implicate în învățare, vorbim despre:

1. *Obiective cognitive* – care vizează asimilarea de cunoștințe, formarea de deprinderi și capacități intelectuale.
2. *Obiective afective* – care au în vedere formarea sentimentelor, atitudinilor, convingerilor.
3. *Obiective psihomotorii* – care își propun formarea unor deprinderi motorii, a unor abilități manuale.

3.2. Operaționalizarea obiectivelor educaționale

Un proces este educativ dacă studenții sunt conștienți de scopurile/rezultatele lui. De aceea, înainte de a scrie cursul destinat pregătirii studenților, este necesar să precizăm care este scopul acestui curs. Scopurile ne ajută, de altfel, în promovarea cursului nostru.

De obicei, prezentarea scopurilor îmbracă una din formele de mai jos:

”Acest curs își propune să te ajute să înțelegi ...”

”Acest curs își propune să-ți furnizeze...”

Dar ceea ce dirijează atenția cititorului asupra efectelor activității de învățare sunt **obiectivele stabilite**. Acestea indică achiziții diferite și de complexități diferite pe care le vor putea proba cursanții, la finalul activității de învățare.

Obiectivul operațional este **”acel obiectiv definit în mod concret și precis, care, pe plan educativ, declanșează acele acțiuni a căror îndeplinire duce la progres în cunoaștere, la dezvoltarea deprinderilor și aptitudinilor, deci la dezvoltarea cognitivă în general, precum și la dezvoltarea afectiv-emoțională și caracterial-acțională a personalității cursantului (Istrate E.¹)**

¹ Istrate, E. Metodica predării specialității. Editura Academiei, București, 2001.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL ÎNCĂLZIRII,
MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI,
CERCETĂRII,
TÎNERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Precizarea clară a obiectivelor educaționale este condiția fundamentală a proiectării didactice într-o manieră corectă. Așa cum afirma profesorul I. Negreț-Dobridor² "...un educator rațional trebuie să știe în mod precis ce obiective educaționale urmărește să realizeze, ce rezultate educaționale țintește."

Obiectivele operaționale **descriu ce va învăța și va fi capabil să facă studentul la sfârșitul perioadei de instruire, față de momentul inițial al instruirii**. În acest sens, prin obiectivele operaționale se anticipează o schimbare comportamentală a studenților, observabilă și măsurabilă.

Practic obiectivul operațional precizează finalitățile activității didactice (cognitive, afective, psihomotorii), indicând achiziții concrete de cunoștințe, deprinderi, abilități etc.

Pentru operaționalizarea obiectivelor trebuie îndeplinite mai multe condiții:

- să indice o acțiune observabilă prin care să poată fi exteriorizat un comportament;
- să precizeze condițiile care ar putea face măsurabil comportamentul probat de student;
- să stabilească criteriile de evaluare pedagogică a performanțelor prin care studentul probează formarea comportamentului respectiv.

În literatura de specialitate, au fost propuse soluții de operaționalizare care realizează o descriere completă a performanței finale. Astfel, R. Mager propune trei condiții pe care trebuie să le îndeplinească un obiectiv pentru a fi operațional (observabil și măsurabil):

1. Denumirea comportamentului observabil.

Exemplu: "Studenții să explice..."

2. Precizarea condițiilor în care studenții vor exersa și vor proba atingerea comportamentului descris de obiectiv.

Exemplu: "... după studierea materialelor ...."

3. Criteriul de reușită, adică nivelul de performanță acceptat.

Exemplu: "...cum poate fi motivată echipa în atingerea obiectivelor organizației, enumerând cel puțin două modalități de motivare."

După G. de Landsheere, procedura de operaționalizare presupune cinci timpi:

1. **Cine** va produce comportamentul dorit?
2. Ce **comportament observabil** va dovedi că obiectivul este atins?
3. Care va fi **produsul** acestui comportament (**performanța**)?

² Jinga, I. Negreț-Dobridor, I. Inspekția școlară și design-ul instrucțional. Editura Aramis, București, 2004

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

4. În ce **condiții** trebuie să aibă loc comportamentul?
5. Care sunt **criteriile** pe baza cărora apreciem că produsul este satisfăcător?

Exemplul 1:

- a. **Studentii...**
- b. **... să stabilească ...**
- c. **...fazele succesive ale procesului tehnologic...**
- d. **...având la îndemână desenele tuturor fazelor...**
- e. **...fără a face mai mult de două greșeli sau omisiuni.**

Exemplul 2:

- a. **Studentii**
- b. **...să construiască...**
- c. **... un aparat de radio cu tranzistori...**
- d. **... alegând ei înșiși piesele, la magazin, după schema adaptată...**
- e. **...iar aparatul să recepționeze corect programul a cel puțin cinci posturi emițătoare pe unde lungi."**

Dacă formularea obiectivelor s-ar opri la forma stabilită după parcurgerea primilor trei timpi, condiția de realizare a unui obiectiv ar fi identică cu performanța maximă posibilă. O asemenea situație este însă posibilă numai pentru unele obiective, care se referă la cunoștințe sau deprinderi esențiale pentru formarea profesională a studentului. În situația prezentată au operat criteriile calitative care se exprimă prin aprecieri absolute: tot sau nimic. De cele mai multe ori însă, limitele de exigență sunt mai reduse, acceptându-se obișnuitul criteriu cantitativ de reușită. În acest caz, trebuie să se precizeze limita minimă de performanță a studentului de la care se va considera că obiectivul pedagogic respectiv a fost realizat, operând cu un standard minim fixat. Această limită poate preciza:

- procentul minim de acțiuni reușite (numărul minim de răspunsuri corecte sau de operații executate corect);
- toleranțele acceptate (numărul sau procentul cel mai mare de greșeli care se acceptă în execuția comportamentului format);
- limita maximă de timp admisă folosită pentru probarea comportamentului învățat.

Criteriile de realizare care oferă semnificația că un obiectiv a fost realizat sau nu, se identifică prin stabilirea limitei minime admise de performanță. Aceste limite trebuie

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TÎNERETULUI
ȘI SPORTULUI
OPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

exprimate prin termeni cantitativi, și trebuie stabilite cu ajutorul unor criterii cât mai obiective

În unele lucrări cu caracter metodic, profesorul poate întâlni formulări de obiective care nu precizează performanțele minime admise:

Exemplu obiectivul: **“La finalul unității de studiu studenții vor fi capabili să distingă elementele patrimoniale de activ și pasiv.”**

Și în acest caz acționează o limită minimă acceptată de performanță, chiar dacă ea nu este menționată în mod special. Este vorba de transferarea asupra obiectivului a modalității în care se acordă nota 5, ca limită de promovabilitate în scala notelor de la 1 la 10. Poziția acesteia presupune că se va acorda nota 5 studentului, atunci când probează însușirea a aproximativ 50% din cunoștințe. De aici rezultă rolul pregnant pe care îl are menținerea criteriului de realizare în formularea unui obiectiv pedagogic.

Pentru a fi evitate formulările incorecte sau necorespunzătoare de obiective pedagogice, profesorul are la dispoziție câteva reguli (criterii de control), de care se poate servi atât în timpul elaborării obiectivelor cât și după încheierea acestei etape:

- Fiecare obiectiv pedagogic trebuie să ducă la formarea unui comportament care se va manifesta ca o acțiune unitară.
- Obiectivul trebuie să vizeze activitatea studenților și nu a profesorului.

Corect	Incorect
<i>Studenții vor compara...</i>	<i>Să familiarizeze studenții...</i>
<i>Studenții vor analiza...</i>	<i>Să transmită cunoștințe despre...</i>
<i>Studenții vor identifica...</i>	<i>Să demonstreze studenților...</i>

- În enunțul obiectivului se va descrie situația în care are loc acțiunea, condițiile de realizare a sarcinii și de evaluare a ei.
- Prin obiectivele pedagogice ale unei teme trebuie să fie acoperit în întregime conținutul de instruire prevăzut de programa analitică.
- Formularea obiectivelor pedagogice trebuie să evite orice suprapuneri privind conținutul lor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

- f. Formularea obiectivelor pedagogice nu trebuie să creeze nici un echivoc asupra comportamentului dorit a se forma, pentru nici o persoană care l-ar citi.
- g. Fiecare obiectiv trebuie să vizeze o singură operație și nu un comportament compozit, greu de analizat și evaluat.

Exemplu: Formularea **"studenții să descrie și să clasifice..."** cuprinde două operații care presupun criterii diferite de evaluare. Ca urmare, cuprinderea a două sau mai multe verbe de acțiune în formularea obiectivului operațional este **incorectă**.

- h. Un obiectiv pedagogic trebuie astfel formulat, încât să permită realizarea sa de către toți studenții cărora li se adresează.
- i. Obiectivele stabilite trebuie să fie în acord cu programa analitică și să poată fi realizate în timpul stabilit. Din acest motiv nu se recomandă stabilirea a mai mult de cinci obiective pentru o activitate.
- j. Toate obiectivele pedagogice generale ale disciplinei predate trebuie să se regăsească, implicit sau explicit, în formulările obiectivelor specifice.

În literatura de specialitate este prezentă ideea că pentru exprimarea comportamentelor vizate de obiectiv să se utilizeze verbe de acțiune și nu prin verbe considerate "intelectualiste", cum ar fi verbele:

"a ști", "a înțelege", "a cunoaște", „a asimila” „a însuși”, „a sesiza semnificația”, „a se familiariza”, "a considera", "a gândi", "a aprecia", "a simți", "a dori" etc.

Se cere aceasta deoarece verbele enumerate sunt prea generale, în sensul că fiecare dintre acestea exprimă o multitudine de comportamente observabile și deci, nu pot fi măsurate în întregime.

Exemple de obiective operaționale pentru diferite specializări:

- a. *La finalul parcurgerii unității de studiu, toți studenții vor indica pe profilul de sol (pe monolit) orizonturile de diagnoză ale solurilor bălane, precizând puterea și culoarea caracteristice fiecărui orizont pe o schemă.*
- b. *După parcurgerea unității de studiu, toți studenții vor explica proprietățile fizice, chimice și de troficitate caracteristice solurilor bălane, având la dispoziție Atlasul solurilor din România, tabele cu rocile-mamă, valorile texturale, variația indicilor*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

hidrofizici și chimici, observațiile fiind consemnate în tabloul sinoptic prezentat, cu o precizie de minimum 60 % a răspunsurilor.

- c. La sfârșitul activității, toți studenții vor putea să definească noțiunile de subprogram, parametri, variabile globale și locale, fără a face mai mult de 3 greșeli sau omisiuni.*
- d. După parcurgerea materialului, toți studenții vor fi capabili să scrie corect programul Pascal care utilizează subprograme aferente problemelor propuse, cu o corectitudine de minimum 75 %.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

4. ELABORAREA UNITĂȚILOR DE STUDIU

Prezentul capitol are rolul de a îndruma coordonatorul de disciplină în activitatea de elaborare a *Unității de studiu* în conformitate cu cerințele prezentului ghid, pornind de la materialul didactic clasic existent. În elaborarea Unității de studiu, obligatoriu se vor lua în considerare obiectivele specifice (intermediare) și operaționale asociate unității respective. Totodată prin acest capitol se detaliază componentele recomandate în redactarea unei Unități de studiu, dându-se exemple și efectuându-se recomandări.

Obiective:

După parcurgerea acestui capitol vei fi capabil:

- ♣ să explici rolul fiecărei secțiuni aferente unei unități de studiu;
- ♣ să configurezi și să elaborezi corespunzător o unitate de studiu, conform structurii recomandate în prezentul ghid.

Un material de studiu este constituit din mai multe unități de studiu, toate unitățile având în principiu aceeași structură, însă prima unitate se diferențiază de celelalte prin următoarele particularități³:

- este relativ scurtă – nu mai mult de 20 pagini.
- reiterează beneficiile învățării subiectelor cuprinse în cadrul cursului studiat, amintind de necesitatea cunoașterii acestora în dezvoltarea unei cariere profesionale de calitate.
- prin utilizarea unor ilustrații și exemple semnificative și de bună calitate, îi atrage pe studenți la continuarea studiilor.
- conține în mod deliberat un test de evaluare ușor de completat, astfel încât după transmiterea primei lucrări de verificare, studentul să fie conștient că are capacitatea de a continua studiile.

³ PETRESCU, I., *Ghid pentru elaborarea resurselor de studiu în tehnologia educației la distanță*, București, 2010, p. 36-37.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

- este o unitate de studiu în format integrat, care conține toate elementele necesare studiului, efectuării activităților propuse și a testelor de verificare.
- nu cuprinde activități care solicită un grad ridicat de cunoștințe tehnice, literare sau artistice. Aceste elemente pot fi introduse mai târziu, după ce studentul s-a familiarizat cu stilul de lucru și a devenit conștient că poate parcurge cu succes materialul de studiu.
- instrucțiunile referitoare la completarea testelor și lucrărilor de verificare sunt complete, clare și ușor de înțeles de către studenți.
- prima unitate de studiu explică clar studenților ce activități urmează să efectueze după transmiterea primei lucrări de verificare, în vederea corectării și comentării rezultatelor. Aceste informații vor fi plasate în text astfel ca studentul să le citească după ce prima lucrare de verificare va fi transmisă tutorelui.
- întrucât unii studenți pot avea un sentiment de frustrare la parcurgerea unei unități de studiu prea simple pentru capacitățile lor, se va introduce o frază prin care se arată că această primă unitate de studiu este un exercițiu de încălzire pentru abordarea pe viitor a unor materiale mai consistente.
- textul primei unități de studiu va începe cu ceva familiar studenților în subiectul tratat, astfel încât ei vor fi îndrumați în studiu de la elementele cunoscute către cele necunoscute, nou introduse.
- se recomandă utilizarea unui limbaj simplu, cu fraze scurte și lipsit de termeni sofisticăți.
- gradul de complexitate a scrierii textului va fi corespunzător nivelului estimat al posibilităților de înțelegere a celor cărora li se adresează.

În continuare se explicitează cerințele minimale referitoare la secțiunile unei unități de studiu, precizate mai jos:

Cuprins

Pagina

- 4.1. Cuprinsul unității de studiu
- 4.2. Introducere (cunoștințe preliminare, resurse necesare și recomandări de studiu, durata de învățare)
- 4.3. Obiective

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

- 4.4. Subiecte: aspecte teoretice, exemplificări, rezumat
subiect, activități de învățare
- 4.5. Rezumatul unității de studiu și cuvinte cheie
- 4.6. Test de autoevaluare
- 4.7. Concluzii

4.1. Cuprinsul unității de studiu

Cuprinsul va fi prima secțiune din unitatea de studiu, prezentându-se elementele structurale ale unității de studiu și localizarea acestor elemente printr-o corespondență *titlu - număr pagină*. Cuprinsul va face trimitere la secțiunile mai sus menționate.

Exemplu:

Cuprins	Pagina
Unitatea de studiu nr 1 "PROPRIETATILE MARFURILOR"	
1.1. Introducere	7
1.2. Obiectivele unității de studiu nr. 1	9
1.3. Proprietățile psihosenzoriale ale mărfurilor	10
1.4. Proprietățile fizice ale mărfurilor	12
1.5. Proprietățile chimice ale mărfurilor	15
1.6 Proprietățile microbiologice ale mărfurilor	18
1.7. Rezumatul unității de studiu	20
1.8. Testul de autoevaluare	21
1.9. Concluzii	22
1.10. Bibliografie obligatorie	23

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

4.2. Introducere

Este acea secțiune care introduce studentul în tematica unității de studii, ajutându-l să realizeze legătura dintre subiectul abordat în unitatea de studiu prezentată și cele anterioare.

Pe de altă parte este important să-i trezească studentului interesul, să-i capteze atenția și să-l motiveze să parcurgă unitatea.

Trebuie să explicitați rolul unității de studiu în întreg ansamblul disciplinei, gândindu-vă că studentul trebuie să știe de unde pornește și unde va ajunge.

Cunoștințe preliminare

În această secțiune veți detalia cunoștințele și deprinderile de bază pe care cursantul trebuie să le dețină pentru a putea parcurge eficient unitatea de studiu curentă și implicit pentru a atinge obiectivele operaționale propuse. Aceste cunoștințe și deprinderi constituie elementele apriori, de start, ale unității de studiu și se bazează pe cunoștințele anterior achiziționate în cadrul cursului curent sau în cadrul altor cursuri deja finalizate.

Resurse necesare și recomandări de studiu

Este important să stabiliți cu exactitate **resursele de studiu** necesare studentului pentru studiul individual al unității de studiu curente, cu referire la:

- resurse bibliografice obligatorii,
- resurse materiale (Ex. instrumente specifice, PC, software etc.),
- pachete audio-video, alte resurse.

Vă recomandăm ori de câte ori este posibil, sau necesar, să folosiți mediile alternative⁴ care au rolul de a eficientiza activitatea de predare – învățare. Prin folosirea unor programe de instruire cu ajutorul internetului, metodelor audio, video, pachetelor *eLearning*, studentul va deveni mai interesat și chiar mai atras de materialul expus.

Se pot face referiri la mijloacele informatice necesare parcurgerii materialului și rezolvării testelor, la instrumentele utilizate în vederea înțelegerii aspectelor teoretice și a rezolvării elementelor de testare (riglă, compas, instrumentele de măsură și control etc.), la resurse de învățare adiționale și la modul de procurare/utilizare a acestora sau la metodele pedagogice recomandate pentru parcurgerea cursului.

⁴ PETRESCU, I., *Ghid pentru elaborarea resurselor de studiu în tehnologia educației la distanță*, București, 2010, p. 12.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Parcurgerea materialului de studiu trebuie abordată în succesiunea menționată în unitatea de studiu. Dacă există situații diferite față de cea standard este important să faceți precizările de rigoare.

Cadrul didactic va prezenta o listă **minimală obligatorie** pe care cursantul **trebuie** să o parcurgă. În conținutul unității de studiu se va face trimitere explicită la referințele bibliografice menționate, precizându-se paginile la care se găsește informația necesară. Bibliografia va fi prezentată la sfârșitul fiecărei unități de studiu, precizându-se modul de accesare a resursei (biblioteca universității, link internet etc.)

Această secțiune va exista numai dacă prin text este solicitată cel puțin 1 referință bibliografică/material bibliografic obligatoriu. Se recomandă numerotarea bibliografiei obligatorii ținându-se cont de numărul unității de studiu. (U 1.1., U 1.2. etc. pentru unitatea 1; U 2.1., U 2.2. – pentru unitatea 2 etc.)

Bibliografia cursului se va detalia la sfârșitul cursului într-un capitol distinct.

Durata de învățare

Reprezintă timpul necesar parcurgerii integrale a unei unități de studiu. Trebuie să declarați timpul necesar studiului, consolidării cunoștințelor și autoevaluării/evaluării studentului, timp care se stabilește conform modelului de mai jos:

Se recomandă ca o unitate de studiu să poată fi parcursă integral în maxim 2–3 ore de studiu individual.

4.3. Obiectivele unității de studiu

În această secțiune veți defini și explicita obiectivul specific (intermediar) la care răspunde unitatea de studiu curentă, urmată de precizarea obiectivelor operaționale corespunzătoare obiectivului specific stabilit.

4.4. Subiecte de studiu

Veți prezenta secvențial subiectele tratate respectând această structură:

- aspectele teoretice,
- exemplificarea,
- rezumatul subiectului,
- activitatea de învățare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Este important să utilizezi o gamă largă de procedee care facilitează reținerea faptelor esențiale, unitatea de învățare cuprinzând mai multe exemple ilustrative. Fiecare subiect din unitatea de învățare trebuie finalizat cu un rezumat, iar fiecare obiectiv operațional trebuie să se regăsească în partea de evaluare. Pentru a stimula studentul să învețe mai rapid și să parcurgă secvențial materialul propus spre studiu este foarte important să utilizezi sistematic testele de autoevaluare și lucrările de verificare periodică. O mare atenție trebuie acordată acestui aspect prin echilibrarea numărului de teste deoarece prea multe evaluări pot deveni o povară pentru studenți (*vezi cap. "Proiectarea evaluării"*).

Aspecte teoretice

Vei deschide câte un subcapitol nou pentru fiecare subiect tratat care conduce la atingerea unui obiectiv operațional. Textul va fi structurat astfel încât cantitatea de informație nouă pe unitatea de studiu să fie rațională, echilibrat distribuită și asimilabilă în condițiile Învățământului la Distanță. Este important ca anumite noțiuni teoretice să fie sintetizate astfel încât să nu dea impresia studentului că are de asimilat un material interminabil.

Exemplificare

Pentru a stimula studentul să învețe mai rapid și să parcurgă secvențial materialul propus spre studiu este foarte important să utilizezi exemplele. Acestea pot fi probleme rezolvate, trimiteri bibliografice sau pot îmbrăca forma clasică, plinuindu-se pe subiectul abordat.

Rezumat subiect

Reprezintă o sinteză a ideilor, noțiunilor și conceptelor dezbătute în cadrul subiectului abordat, rolul acestei secțiuni fiind de a oferi studentului un cadru eficient de fixare a cunoștințelor asociate subiectului tratat.

Sarcini de învățare

Rolul sarcinilor de învățare este de a consolida cunoștințele și de a forma abilitățile intelectuale și practice asociate unui subiect. Consolidarea învățării se poate realiza prin teme de reflecție, probleme propuse spre rezolvare etc.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

După parcurgerea unor subiecte mai importante se pot insera și teste de autoevaluare care să permită studentului să-și autoevalueze nivelul de competențe atins în procesul anterior de învățare și consolidare a învățării.

Antrenarea studenților în procesul de autoevaluare este un mijloc de autocunoaștere, de formare a spiritului critic și autocritic, util în procesul evolutiv al actului învățării.

4.5. Rezumatul unității de studiu, cuvinte cheie

Rezumatul reprezintă o sinteză a ideilor, noțiunilor și conceptelor dezbătute în cadrul unității de studiu și poate fi o cumulare unitară corelată a rezumatelor parțiale asociate subiectelor de studiu.

Cuvintele cheie sunt folosite pentru a identifica noțiunile noi introduse în unitatea de studiu. Aceste cuvinte cheie, specifice subiectului abordat, trebuie enumerate și urmate de o scurtă descriere, detalierea lor *in extenso* fiind realizată în glosarul de specialitate.

4.6. Test de autoevaluare

Testul de autoevaluare poate avea conotații teoretice sau aplicative. Aceste teste sunt de o complexitate mai ridicată decât testele de autoevaluare abordate la nivel de subiect, putând combina noțiuni de la mai multe subiecte.

Se elaborează în conformitate cu capitolul 5 din ghid „**Proiectarea evaluării**”.

Testul de autoevaluare are rolul de a da studentului posibilitatea să se autotesteze în raport cu obiectivul specific al unității de studiu, prin organizarea de teste care să combine cunoștințele și abilitățile dobândite pe subiectele abordate. Testele de autoevaluare vor fi plasate la sfârșitul unității de studiu. Răspunsurile și indicațiile, respectiv baremul pentru aceste teste de autoevaluare, se vor regăsi la sfârșitul cursului, la secțiunea „**Indicații și răspunsuri**”.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

4.7. Concluzii

În cadrul acestei secțiuni se prezintă modul în care se face legătura între unitatea parcursă cu următoarea unitate de studiu. Este foarte important ca studentul să înțeleagă ce a parcurs și ce urmează să facă în continuare. Puteți face referire și la rezultatele testului de autoevaluare, recomandându-le, în cazul în care au obținut o notă sub pragul stabilit (de exemplu nota 6), să reia aplicațiile pentru a aprofunda mai bine materialul parcurs.

Notă: Modele de elaborare a unor unități de studiu se găsesc în anexele prezentului ghid.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

5. PROIECTAREA EVALUĂRII: INIȚIALĂ, FORMATIVĂ ȘI SUMATIVĂ

În acest capitol sunt abordate cele mai importante aspecte privind planificarea și redactarea evaluărilor inițiale, formative și sumative, selectarea numărului și tipului de evaluări.

5.1. Noțiuni generale

Evaluarea este un proces complex de comparare a rezultatelor activității instructiv-educative cu obiectivele educaționale planificate. Aceasta conține o serie de operații prin intermediul cărora se obțin informații privind nivelul de pregătire al studenților, precum și al calității procesului instructiv-educativ. Evaluarea se referă la o activitate psihopedagogică de *verificare*, de *măsurare* și de *apreciere* a rezultatelor obținute de către studenți.

Evaluarea este o activitate care se desfășoară într-un anumit interval de timp și răspunde la următoarele întrebări: Ce se evaluează? De ce se evaluează? Ce pași trebuie făcuți? Când se evaluează? Cum se evaluează? Cine evaluează?

În acest capitol ne propunem să vă răspundem la câteva întrebări, cum ar fi:

1. Cum pot răspunde nevoilor studenților prin evaluarea formativă?
2. Cum pot realiza evaluarea sumativă?
3. Cum mă pot asigura că evaluarea este validă și eficientă?
4. Care ar trebui să fie echilibrul dintre evaluarea continuă și cea finală?

Un autor experimentat în tehnologiile ID/IFR va dezvolta testele de evaluare simultan cu definirea obiectivelor educaționale.

5.2. Tipuri de evaluări în procesul de predare-învățare

Evaluarea are trei componente de bază: evaluarea inițială, formativă și sumativă.

Evaluarea inițială indică punctul de pornire. Aceasta evidențiază, pe scurt, două aspecte:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

- Care este starea de pregătire a studentului pentru activitatea ce urmează a fi depusă?
- Ce măsuri sunt necesare pentru a asigura atingerea obiectivelor educaționale propuse?

Evaluarea formativă vizează corectarea "pe parcurs" a ceea ce pare în neregulă, încă înainte de încheierea procesului instructiv. Evaluarea formativă răspunde la următoarele întrebări:

- În ce măsură pașii care se fac duc spre scopul propus?
- Pot fi acești pași accelerați sau nu?
- Ce schimbări ar trebui introduse pentru a ajunge mai ușor la scop?

Evaluarea sumativă. Evaluarea rezultatelor reprezintă bilanțul întregii activități. Această evaluare ar trebui să arate dacă și în ce măsură obiectivul urmărit a fost atins.

5.2.1. Evaluarea inițială

Evaluarea inițială are rolul de a stabili nivelul de pregătire al studenților la începutul activității de predare, identifică nivelul achizițiilor inițiale ale studenților în termeni de cunoștințe și abilități, în scopul asigurării premiselor atingerii obiectivelor propuse pentru etapa imediat următoare.

Evaluarea inițială oferă atât profesorului cât și studentului posibilitatea de a avea o reprezentare cât mai exactă a situației existente. De exemplu: identificarea potențialului de învățare al studenților, lacunele ce trebuie completate și remediate, posibilitatea de a formula cerințele pentru etapa următoare, etc.

O evaluare inițială eficientă ajută studenții să:

- își identifice cunoștințele acumulate până în prezent;
- își cunoască punctele forte și nevoile de dezvoltare;
- își măsoare progresele având ca punct de plecare începutul activității de învățare.

Evaluare inițială eficientă ajută profesorii să:

- planifice și să asigure planul de învățare care să întâmpine nevoile studentului;
- măsoare progresele studentului de la un punct corect de pornire;
- planifice, pe baza informațiilor evaluării inițiale, demersul pedagogic imediat următor și eventual unele programe de recuperare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

Modalitățile de realizare a evaluării inițiale sunt: harta conceptuală, investigația, chestionarul, testele. Evaluarea inițială nu are ca obiectiv nici aprecierea globală a performanțelor studentului și nici realizarea unei ierarhii.

Exemplu de evaluare inițială

Exemplul I.

1. Conceptul de "marketing mix" include elemente specifice referitoare la:
  - a) produs, personal, promovare, distribuție;
  - b) produs, distribuție, preț, promovare;
  - c) produs, preț, personal, distribuție;
  - d) produs, preț, promovare, personal;
2. Profiturile generate de un produs se stabilizează și, apoi, încep să scadă, în etapa de:
  - a) introducere;
  - b) creștere;
  - c) maturitate;
  - d) declin.
3. Una dintre următoarele componente **nu** se include în rândul mediilor majore de transmitere a mesajelor publicitare:
  - a) cinematograful;
  - b) televiziunea;
  - c) anunțul publicitar;
  - d) presa.

Exemplul II.

1. Ce înțelegeți prin noțiunea de „piață a firmei”?
2. Dați exemple de medii majore de transmitere a mesajelor publicitare.
3. Ce înțelegeți prin conceptul de distribuție a mărfurilor?

5.2.2. Evaluarea formativă

Evaluarea formativă este acea evaluare realizată pe tot parcursul semestrului, prin verificări sistematice, profesorul obținând în acest fel informații legate de gradul de atingere a obiectivelor operaționale, identificarea factorilor care au condus la reușită sau eșec, putând să aducă în acest fel corecturi sau ajustări procesului educațional.

Rolul acestei evaluări nu este acela de a realiza clasificări, ci de a identifica care sunt distanțele care-i separă pe cursanți de atingerea obiectivelor propuse. Pe baza acestor constatări profesorul poate iniția programe de recuperare și suport în învățare.

Avantajele aplicării acestui tip de evaluare pot fi sintetizate în faptul că:

- permite îmbunătățirea demersului didactic pe parcursul derulării sale secvențiale;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

- asigură depistarea greutăților întâmpinate în învățare, ceea ce poate avea ca efect prevederea unor măsuri de corectare și ameliorare;
- conduce la tratarea diferențiată și individualizată a studenților;
- permite îmbunătățirea comunicării dintre profesor și studenți.

În ID/IFR, evaluarea formativă trebuie să fie integrată în materialele de învățare prin forme de evaluare cum ar fi:

- întrebări în text
- teme de reflecție
- activități de învățare
- teste de auto-evaluare
- sarcini de lucru desemnate de tutore și feedback-ul lor;
- feedback de la colegi, atât față în față, cât și online.

Exemplu de evaluare formativă

Exemplul I.

1. Dezvoltarea de noi variante sortimentale ale unui produs pentru a le lansa pe piață în vederea satisfacerii anumitor segmente ale acesteia poartă denumirea de:
  - a) strategia diferențierii produselor și segmentării pieței;
  - b) strategia de extindere a liniei produselor;
  - c) strategia de diversificare orizontală;
  - d) strategia de diversificare laterală.
2. Care dintre următorii factori au determinat creșterea ponderii distribuției în prețul final al produselor: (1) amplificarea gradului de complexitate a procesului de comercializare a produselor; (2) tendința de creștere a timpului total destinat achiziționării produselor și serviciilor; (3) așteptările clienților privind alegerea dintr-un sortiment cât mai complet; (4) permeabilitatea mare a distribuției la progrese tehnico-științifice; (5) devansarea de către distribuție a ritmurilor înregistrate producție?
  - a) 2, 3, 5;   b) 1, 3, 4;   c) 3, 4, 5;   d) 1, 3, 5.
3. Promovarea vânzărilor, grupă distinctă de activități promoționale, se realizează printr-o gamă largă de tehnici de promovare. Una dintre următoarele grupări e formată integral din astfel de tehnici:
  - a) publicitatea, reducerea prețurilor, vânzările grupate;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

- b) vânzările grupate, concursurile publicitare, publicitatea la locul vânzării;
- c) merchandisingul, cadourile promoționale, relațiile publice;
- d) manifestările expoziționale, reducerea prețurilor, vânzările grupate.

Exemplul II.

1. Structura activității promoționale
2. Funcțiile marketingului
3. Clasificarea strategiei de promovare
4. Criterii de segmentare a pieței bunurilor de consum

5.2.3. Evaluarea sumativă

Evaluarea sumativă răspunde la întrebarea "În ce măsură au îndeplinit studenții scopurile și obiectivele pe care cursul le urmărește de la început?"

Evaluarea sumativă (cumulativă sau finală) aduce informații despre pregătirea studenților la sfârșitul unei perioade de instruire, are caracter retrospectiv, permițând compararea rezultatelor obținute cu obiectivele propuse, precum și cu starea existentă la începutul instruirii.

Datorită faptului că se efectuează la intervale mari de timp, evaluarea sumativă nu poate ameliora procesul didactic și nu are efecte formative, ci doar constatative.

Instituțiile ID/IFR trebuie să asigure evaluarea sumativă pe fiecare curs în scopul de a:

- informa studenții asupra standardului pe care l-au realizat;
- a afla dacă cursul își atinge în mod eficient obiectivele;
- de a certifica către o terță parte (de exemplu, angajatori), nivelul de cunoștințe pe care fiecare student l-a acumulat;

Evaluarea sumativă în ID/IFR se poate realiza prin:

- lucrări de verificare/teme de control (sarcini desemnate de profesor sau de computer);
- examene.

Particularitățile evaluării sumative și a celei formative sunt prezentate în tabelul de mai jos:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TÎNERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Tabelul 5.1.

<i>Evaluarea formativă (continuă)</i>	<i>Evaluarea sumativă (cumulativă)</i>
<p>Se realizează imediat după încheierea lecției.</p> <p>Se raportează la obiectivele operaționale ale lecției.</p> <p>Evaluează preponderent calitatea rezultatelor.</p> <p>Verifică achiziția în memoria de scurtă durată a cunoștințelor.</p> <p>Contribuie la ameliorarea și perfecționarea activității de predare-învățare, stimulând dezvoltarea studenților.</p> <p>Depistează imediat erorile și lacunele din pregătire care ar împiedica continuarea instruirii.</p> <p>Se realizează prin verificări susținute pe secvențe mici, reușind să cuprindă treptat întreaga materie.</p> <p>Atribuirea unei note nu este obligatorie.</p> <p>Asigură imediat conexiunea inversă.</p> <p>Studentul este subiect al autoevaluării, autocorecției, autoreglării.</p> <p>Ajută studenții să-și consolideze cunoștințele acumulate.</p> <p>Ajută studenții să se gândească la progresele pe care le-au făcut;</p> <p>Este mai puțin stresantă pentru studenți decât evaluarea finală;</p> <p>Este mai fiabilă.</p>	<p>Se realizează la date și perioade de timp care încheie o unitate de instruire.</p> <p>Se raportează la obiectivele terminale ale unității de instruire.</p> <p>Evaluează preponderent cantitatea rezultatelor.</p> <p>Verifică păstrarea cunoștințelor în memoria de lungă durată și temeinicia învățării.</p> <p>Are un efect ameliorativ redus la nivelul fiecărei lecții. Contribuie în special la controlarea rezultatelor și alcătuirea bilanțurilor.</p> <p>Depistează pierderile de cunoștințe și dificultățile întâmpinate datorită uitării.</p> <p>Se realizează prin verificări de tip sondaj, care nu pot cuprinde, în cadrul unei singure testări, decât o parte a materiei.</p> <p>Realizează notarea conform criteriilor unui barem.</p> <p>Conexiunea inversă se realizează după un timp mai lung.</p> <p>Studenții au timp să studieze și să-și însușească materialul cursului înainte de a fi evaluați;</p> <p>Este mai simplu de organizat.</p>

Exemplu de evaluare sumativă (lucrări de verificare/teme de control)

Setul I

1. Indicatorii de apreciere ai pieței
2. Factorii care influențează consumatorul în alegerea unui produs

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Setul II

1. Publicitatea. Forme și tipuri
2. Micromediul firmei

5.2.4. Validarea

Termenul de validare face referire la măsura în care un test evaluează ceea ce pretinde că urmează să testeze. Un test valid oferă informații esențiale asupra gradului de asimilare de către student a ceea ce s-a presupus încă de la începutul procesului de învățare că acesta va trebui să dobândească.

Exemplu:

În cazul în care unul dintre obiectivele generale ale unei discipline este: "*studentul să fie capabil să efectueze o conversație simplă în limba engleză*", un examen scris în limba engleză nu ar fi o evaluare validă deoarece acesta ar testa abilitățile de scriere și nu pe cele de vorbire. De exemplu, cursurile de afaceri se concentrează pe discutarea și dezbateră temelor despre afaceri - și nu în a conduce propriu-zis o afacere.

Metoda de evaluare se stabilește în acord cu verbul activ utilizat în explicitarea rezultatului învățării.

Exemplu:

La un curs de prim ajutor ar putea fi trei rezultate posibile de învățare:

- **descrie** CRC-ul (căilor respiratorii, respirație, circulație), procedura pentru - resuscitarea unui pacient;
- **explică** procedura CRC pentru resuscitarea unui pacient;
- **utilizează** procedura CRC pentru resuscitarea unui pacient.

Verbele active în fiecare caz (în bold mai sus) sunt la trei niveluri Bloom diferite (cunoașterea, înțelegerea și aplicarea) și cer diferite metode de evaluare în cazul în care acestea urmează să fie evaluate în mod valid (tabelul 5.2).

Tabel 5.2. Metodele de evaluare la cele trei nivele Bloom

Rezultat	Metodă de evaluare
Descrie CRC	Cereți o descriere orală sau scrisă a procedurii CRC
Explică procedura CRC	Cereți o explicație orală sau scrisă a procedurii CRC
Utilizează procedura CRC	Cereți studentului să simuleze procedura CRC pe o păpușă

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

5.3. Planificarea și redactarea auto-evaluării

În practica pedagogică, auto-evaluarea ocupă o poziție importantă în reglarea învățării, asigură participarea activă a studentului în învățare prin felul în care este el antrenat și solicitat în procesul de evaluare.

Pentru ca evaluarea să fie resimțită de către student ca având efect formativ, raportându-se la diferite competențe în funcție de progresul realizat și de dificultățile pe care le are de depășit, este foarte necesară formarea și exersarea capacității de autoevaluare, pentru care se cer respectate mai multe condiții:

- prezentarea încă din debutul activității sau a unei sarcini de lucru a obiectivelor operaționale și de evaluare;
- încurajarea studenților pentru a-și pune întrebări legate de modul de rezolvare a unei sarcini de lucru și de efectele formative ale acesteia;
- stimularea evaluării în cadrul grupului;
- completarea unui chestionar de autoevaluare la sfârșitul unei sarcini de lucru importante.

În general, testele de auto-evaluare acoperă o secțiune specifică a unui curs - o unitate de studiu. Fiecare test are ca scop:

- să ofere cursanților un feedback sumativ la propriul studiu din secțiunea respectivă;
- să ajute studenții să-și identifice orice greșeli și neînțelegeri pe care le pot avea;
- să ofere cursanților sfaturi cu privire la studiul suplimentar pentru a-și putea corecta greșelile.

Probleme ce ar putea apărea în cazul celor ce proiectează activitatea de instruire:

- Ce metode se pot folosi pentru a se crea auto-evaluarea în materialele didactice?
- Ce ar trebui să se testeze prin auto-evaluare?
- Cât de multe teste de auto-evaluare ar trebui să se creeze în cursurile ID/IFR?
- Ce tipuri de întrebări asigură o bună auto-evaluare?
- Cum pot crea feedback ca urmare a testelor de auto-evaluare?

5.3.1. Caracteristicile auto-evaluării

Un bun test de auto-evaluare:

- ia cel mai puțin timp cursanților pentru a le oferi o imagine clară a progresului lor;
- testează cât de mult posibil conținutul secțiunii;
- oferă feedback la răspunsurile corecte și la răspunsurile greșite.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Exemplu de teste:

1. Definiți, utilizând cuvintele dumneavoastră, noțiunea de piață a întreprinderii.
2. Având în vedere că vânzările a trei firme pe o piață oarecare sunt 10.000, 11.000 și 18.000 unități convenționale, care dintre firme considerați că are cota de piață cea mai mare? Argumentați răspunsul.

Testarea conținutului

În mod ideal, un test de auto-evaluare ar trebui să testeze toate noile informații în formatul: ultimele noutăți în domeniul vocabularului, conceptelor, regulilor, teoriilor, metodelor, abilităților etc.

Cu toate acestea, există două motive practice pentru care nu este întotdeauna posibilă testarea tuturor acestor elemente. În primul rând, un astfel de test ar putea lua prea mult timp. În al doilea rând, unele aspecte sunt foarte greu de testat în auto-evaluare (de exemplu, sinteza) și sunt cel mai bine evaluate de către profesori.

Determinarea duratei testului

Dacă testul este prea lung, studenții nu-l vor finaliza. Astfel, dacă aveți o unitate de 2 ore, 15 minute ar putea părea un timp maxim de rezolvare. Pe de altă parte, o unitate de 10 ore ar merita un test de 45 de minute.

Utilizarea întrebărilor diagnostic

În cazul în care materialul de învățare este bine scris, majoritatea studenților va răspunde corect la marea parte din întrebările cuprinse în testul de autoevaluare. Cu toate acestea, atunci când fac greșeli, ei au nevoie să știe unde au greșit și ce să facă în legătură cu acest lucru, ceea ce înseamnă că întrebările ar trebui aibă caracter diagnostic, în cazul în care (cel care scrie întrebarea) poate prezice răspunsuri probabil greșite.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

Gândiți-vă la întrebarea "Care este valoarea lui 2^3 ?" Aceasta are un singur răspuns corect, 8. În plus, studenții fac trei erori comune răspunzând la întrebări de acest tip. O întrebare ca aceasta - una cu un singur răspuns corect și un număr mic de răspunsuri greșite previzibile - face să fie o întrebare ideală de auto-evaluare. În funcție de răspunsul pe care studentul îl alege, este posibil ca profesorul să identifice unde a greșit studentul.

Exemplul 1:

O întrebare stil diagnostic de auto-evaluare

Care este valoarea lui 2^3 ?

- A) 6
- B) 5
- C) 8
- D) 9

Furnizarea de feedback pe răspunsurile testului

Răspunsul corect a fost C.

Dacă ați ales A, atunci ați calculat $2 * 3$. De fapt, întrebarea vă solicită să calculați 2 la puterea 3 (adică, $2 * 2 * 2 = 8$).

Dacă ați ales B, atunci ați calculat $2 + 3$. De fapt, întrebarea vă solicită să calculeze 2 la puterea 3 (adică, $2 * 2 * 2 = 8$).

Dacă ați ales D, atunci ați calculat $3 * 3$. De fapt, întrebarea vă solicită să calculeze 2 la puterea 3 (adică, $2 * 2 * 2 = 8$).

5.3.2. Redactarea testelor tip întrebare

Următorii pași vă ajută să creați întrebările cele mai oportune în cazul testelor de auto-evaluare:

- 1) se începe cu o idee pentru întrebare;
- 2) se notează răspunsul pe care îl așteptați;
- 3) se utilizează acest răspuns pentru a redacta o întrebare care are răspunsul pe care îl doriți.
- 4) se notează greșelile uzuale pe care vă așteptați ca studenții să le facă.
- 5) se scrie feedback-ul la aceste greșeli comune.

5.3.3. Alegerea formatului tip întrebare

Unele formate de întrebare corespund mai bine decât altele pentru nivelurile diferite ale taxonomiei lui Bloom. În cele ce urmează se face un rezumat al celei mai uzuale variante.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL EDUCAȚIEI,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI,
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

Pentru evaluarea cunoștințelor, pentru cunoașterea nivelului de înțelegere și pentru analiză se folosesc următoarele teste de auto-evaluare:

- teste tip întrebare cu opțiuni multiple de răspuns (unul sau mai multe răspunsuri corecte)
- răspuns adevărat – fals
- completați spațiile goale
- răspunsuri scurte.

Redactarea testelor tip întrebare cu opțiuni multiple de răspuns

Testele tip întrebare cu opțiuni multiple de răspuns bine proiectate și realizate pot fi utilizate în evaluarea progresului studenților pentru aproape orice tip de subiect. Ele măsoară cele mai importante rezultate ale procesului de predare și învățare, incluzând: **cunoștințe, înțelegere, deprinderi și judecăți**. Acest tip de testare este mai puțin vulnerabil la posibilitatea ca studenții să greșească sau să ghicească răspunsul corect față de testele tip adevărat-fals sau cele care presupun identificarea unor termeni.

Statistic este demonstrat că acest tip de test este superior altor tipuri în măsurarea gradului de acumulare a cunoștințelor și deprinderilor.

Un test tip întrebare cu opțiuni multiple de răspuns are două componente:

- un element central prin care se pune o întrebare sau se oferă o informație completă sau incompletă;
- un număr de alternative dintre care studentul va alege răspunsul corect. Alternativele care nu conțin răspunsul corect se numesc elemente de derută.

Exemple

1. Care din următoarele politici face parte dintre cele patru componente ale mixului de marketing ?

- politica de investiții;*
- politica de personal;*
- politica de preț;*
- politica de dezvoltare.*

2. Un canal direct de distribuție a mărfurilor este un canal care are:

- un singur intermediar;*
- nici un intermediar;*
- doi intermediari;*
- un număr mic de intermediari.*

Redactarea testelor tip întrebare cu răspuns adevărat-fals

Întrebările cu opțiuni de răspuns adevărat - fals reprezintă o modalitate fiabilă de a testa înțelegerea unui text studiat cu condiția să existe un număr suficient de întrebări.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

Acestea au avantajul de a fi mai ușor și mai rapid de realizat decât întrebările în format cu opțiuni multiple de răspuns.

La redactarea testelor se vor avea în vedere următoarele:

- întrebările trebuie să fie redactate la un nivel de dificultate inferior textului studiat;
- întrebările din test trebuie să apară în aceeași secvență în care apar în text elementele ce sunt evaluate;
- prima întrebare trebuie să fie ușoară. Se diminuează astfel anxietatea determinată de lectura testului;
- se recomandă ca studenții să încercuiască una din literele A sau F decât să scrie o literă într-un spațiu alb;
- rezolvarea cu succes a acestor tipuri de întrebări trebuie să depindă direct de lectura textului de către student și nu de nivelul cunoștințelor lui de bază.

5.4. Planificarea și redactarea evaluării

Cuvântul cu sens larg "evaluare" este folosit cu frecvență mai redusă decât cuvântul "examen". Puteți decide să vă evaluați studenții folosind unul sau mai multe tipuri de examene, sau vă puteți decide să folosiți alte metode de evaluare, cum ar fi: proiectele sau portofoliile.

Indiferent ce alegeți, se vor aplica aceleași principii discutate aici. De asemenea, se vor avea în vedere următoarele aspecte:

- Câte teste de evaluare sunt necesare?
- Ce fel de evaluare prin teste se poate utiliza?
- Durata testelor de evaluare;
- Evaluarea cu ajutorul calculatorului;
- Perioada în care ar trebui să aibă loc evaluările.

Câte teste de evaluare sunt necesare?

Deoarece creșterea numărului de evaluări contribuie la creșterea fiabilității, ar trebui să aveți întotdeauna mai multe evaluări. Cu toate acestea, prea multe evaluări pot deveni o povară pentru studenți (și costisitoare pentru instituție), deci trebuie să alegeți un echilibru realist. De obicei, cursurile mai scurte ar putea avea două evaluări, iar cele mai lungi, trei. Tipul de evaluare ar trebui să fie în primul rând determinată de rezultatele studiului de evaluat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" de Sibiu

Durata testelor de evaluare

Durata va fi luată în considerare ținând cont de două criterii:

1. Cât timp le va lua studenților să facă evaluarea?
2. Cât timp îi va lua unui profesor pentru a le nota?

Evaluările vor fi suficient de lungi pentru a furniza un rezultat valid asupra a ceea ce studenții au învățat. De exemplu, nu puteți testa în cinci minute înțelegerea unui student asupra teoriilor piețelor perfecte. De asemenea, în cazul în care evaluările sunt prea lungi, cursanții vor obosi și vor înceta să ofere o demonstrație validă a ceea ce știu și pot face. Ca întotdeauna, trebuie să alegeți un echilibru adecvat, având în vedere caracteristicile cursanților.

Timpul de notare este o constrângere practică importantă cu privire la proiectarea evaluărilor, o soluție posibilă fiind de a nota o parte din evaluări cu ajutorul calculatorului. Sistemele computerizate de notare pot nota cele mai multe forme de întrebări obiective (de exemplu: răspunsuri cu alegeri multiple, răspunsuri tip adevărat / fals, completează spațiile goale etc.).

Perioada de organizare a testelor de evaluare

Dacă există o singură evaluare, aceasta ar trebui să aibă loc la sfârșitul cursului pentru a testa rezultatele întregului curs. În cazul în care există mai multe evaluări, veți decide când anume vor avea loc. Există o posibilitate în a introduce evaluarea în cadrul unui interval de timp (de exemplu, trei evaluări la interval de trei luni), dar este mai important să vă asigurați că fiecare evaluare acoperă o acumulare coerentă de rezultate. De exemplu, un curs ipotetic este alcătuit din trei teme coerente cu durata de 4, 4 și 6 săptămâni. Dacă fiecare subiect trebuie evaluat, atunci evaluările vor fi neapărat distanțate la intervale neregulate.

5.5. Concluzii

Evaluările excesive nu sunt de dorit, deoarece severitatea excesivă creează antipatie față de școală, iar indulgența excesivă duce la diminuarea efortului de învățare, încurajând comoditatea. De aceea, este obligatorie diminuarea acestor factori subiectivi ai evaluării, prin crearea unor condiții optime de învățare într-un climat de solicitare a

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

efortului studentului. În aceleași timp, se recomandă însușirea unui comportament riguros și elastic, care să permită corelarea mai multor metode și să excludă erorile grave de comportament, precum și rolul hazardului, al întâmplării.

Ca o concluzie a celor prezentate se pot identifica următoarele puncte:

- introducerea testelor de final în lecțiile materialului de studiu este foarte importantă în ID/IFR din cauza timpului limitat în legătura student-profesor;
- în scopul de a produce o evaluare valabilă și fiabilă, pot fi realizate evaluări sumative, inclusiv modul de a selecta numărul și tipurile de evaluări;
- majoritatea profesorilor privesc testele de verificare ca simple unelte de apreciere a gradului de acumulare a cunoștințelor și a deprinderilor de către studenți. Din punctul de vedere al autorilor de resurse pentru studiu în tehnologia ID/IFR, testarea constituie un instrument cu semnificații mai ample, care:
  - oferă o imagine cât mai exactă a gradului în care studenții au dobândit competențe stabilite prin obiective educaționale;
  - contribuie la consolidarea cunoștințelor dobândite prin învățarea individualizată la distanță;
  - oferă un feed-back asupra progresului în instruirea studenților;
  - oferă o măsură a calității materialelor de studiu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

6. LIMBAJ, STIL ȘI FORMĂ ÎN ELABORAREA MATERIALELOR DE STUDIU

6.1. Obiective

După parcurgerea acestui capitol, veți fi capabili:

- să elaborați într-o formă clară, coerentă, atractivă un material de studiu pentru ID/IFR;
- să utilizați un limbaj adecvat înțelegerii studenților, precum și o argumentație logică care să faciliteze studiul individual;
- să utilizați corect și adecvat un model de tehnoredactare a materialului de studiu.

6.2. Introducere

Proiectarea materialelor de studiu pentru ID/IFR trebuie să aibă în vedere o serie de aspecte ale limbajului utilizat, precum și felul în care conținutul fiecărei unități de studiu este structurat. Întrucât, mai mult decât în învățământul cu frecvență, se mizează pe eficientizarea maximă a învățării, în condițiile unui public țintă format, în general, din persoane adulte, care doresc să-și lărgescă aria specializărilor, nepermițându-și să aloce un timp îndelungat studiului, autorul cursului va trebui să țină cont de toate elementele care, în final, vor permite transmiterea corectă și eficientă a conținutului învățării.

Atenția autorilor trebuie să se îndrepte înspre simplificarea la maximum a limbajului folosit, în sensul adecvării tonului, a vocabularului, a exemplelor etc. pentru a le face cât mai familiare și mai atractive. Avem în vedere, pe de o parte, atractivitatea prezentării, livrarea conținutului învățării într-o formă cât mai dinamică, prin utilizarea ilustrațiilor, a schemelor și a tabelor exemplificative, a pictogramelor, pe de altă parte, familiaritatea lingvistică. Familiaritatea lingvistică nu se referă doar la modalitatea de adresare către studenți, ci și la claritatea și accesibilitatea limbii folosite.

Oricât de bine este construit un anumit curs, acesta riscă să nu poată fi înțeles, în cazul în care limba folosită nu este potrivită pentru cursanți. În acest sens, e recomandabil ca autorul cursului să utilizeze un limbaj simplu, cu fraze scurte și lipsit de termeni sofisticăți, evident cu excepția cazurilor în care termenii respectivi constituie materialul învățării. Recomandarea de mai sus e valabilă însă pentru definirea conceptelor în cauză.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Premiza de la care ar trebui să se pornească este aceea că există mai multe modalități de a spune un lucru, rămânând la latitudinea autorilor de a alege varianta cea mai percutantă de a transmite un mesaj. Marii filosofi ai Antichității au consacrat teorii și doctrine valabile și astăzi folosind, în dialogurile cu discipolii, un limbaj simplu, esențializat, redus, pe cât posibil, la fondul lexical principal, și argumente logic structurate, prezentate cu aceeași acuratețe. E binecunoscut faptul că un limbaj încâlcit, ermetizat, complicat inutil, este, în principiu, rezultatul unei gândiri insuficient exersate și a unor raționamente sau idei neduse până la capăt. În acest sens, efortul de simplificare, de esențializare, de ordonare logică, este nu doar în beneficiul cursanților, ci și al autorilor, în măsura în care există această disponibilitate de adaptare la nivelul de înțelegere al studenților.

Diferitele metode de măsurare a lizibilității textuale (Gunning Fog Index, Flesch Reading Ease sau Flesch-Kincaid Grade Level) demonstrează că textele ce conțin un număr mare de propoziții lungi și mai multe cuvinte lungi, sunt dificil de reținut. Din punctul de vedere al celui care învață, dificultatea unui text depinde de o serie de factori precum *subiectul* studiat, *coeziunea* și *coerența* lui, *lungimea* propozițiilor și a frazelor, precum și *vocabularul* utilizat. Firește, aceste metode nu sunt infailibile și trebuie privite cu precauțiile de rigoare, luând în calcul un număr destul de redus de factori, însă o medie a rezultatelor permite totuși extragerea unui set de sugestii de urmat cât timp aplicarea lor nu afectează coeziunea și coerența, nici complexitatea subiectelor.

6.3. Recomandări privind scrierea materialelor de studiu

1. Utilizarea unor **cuvinte clare**, familiare majorității studenților, în locul unor cuvinte lungi, complicate sau mai puțin familiare. Întotdeauna un text este mai ușor de înțeles pentru cititori dacă sunt familiarizați cu lexicul folosit. Bineînțeles că, ocazional, se pot folosi și cuvinte mai puțin obișnuite deoarece, în unele cazuri, sunt singurele care pot transmite sensul cu precizie. Acest lucru este valabil mai ales atunci când se utilizează **termeni tehnici**. În privința termenilor tehnici, aceștia vor fi introduși în text cu explicațiile de rigoare, altfel există riscul de a bloca complet înțelegerea sau de a crea confuzie.
2. În principiu, e de evitat utilizarea unui limbaj colorat cu elemente de jargon sau neologisme în exces, cu excepția cazurilor în care subiectul tratat solicită acest limbaj. Există, la foarte mulți autori de cursuri universitare, tendința de a epata printr-un limbaj luxuriant, suprasaturat de neologisme sau de prețiozități lingvistice. Efectul este, de cele mai multe ori, contrar celui scontat, precum în exemplul de mai jos.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TÎNERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Exemplu:

“Volumul de debut este un volum cu reverberații înspre un nou discurs critic cu rădăcini în estetica euphorionistă, dar și cu o depășire a acestei paradigme maioresciano-lovinesciene, în sensul că esteticul, ce codifică scriitura criticului, glisează spre o hermeneutică filosofico-antropologică cenzurată de o rigoare aproape carteziană, în pofida frazării eseistice a textului”.

3. Utilizarea cuvintelor scurte în locul celor lungi sau a locuțiunilor. Uneori însă cuvântul mai lung este cel familiar, deci ar trebui folosit în locul celui scurt. E de preferat, de exemplu, utilizarea verbului *a familiariza* în locul unei locuțiuni verbale sinonime precum *a face să devină familiar*.
4. Evitarea, în măsura în care este posibil, a cuvintelor cu dublu sens și a sensului figurat al cuvintelor, extrem de ofertant din punct de vedere stilistic, dar nerecomandabil din cauza diminuării preciziei conceptuale. De asemenea, în cazul sinonimelor ce denumesc aceeași noțiune, e preferabil să fie ales și utilizat un singur cuvânt de la începutul până la sfârșitul cursului, pentru a nu crea confuzii. Exemple: *empatie / intropatie, computer / ordinator* etc.
5. Utilizarea propozițiilor și a frazelor scurte în locul celor lungi, dar nu cu prețul coeziunii. În general, propozițiile lungi sunt mai greu de înțeles decât cele scurte, dar folosirea lor în exces poate distruge coeziunea. Scurtarea frazelor, divizarea lor în propoziții mai restrânse, trebuie făcută, așadar, cu atenție, pentru a nu afecta coerența textului. Structurarea frazelor trebuie să aibă în vedere logica argumentării. În general, dacă o frază conține mai mult de o idee sau face exces de propoziții subordonate, e mai greu de citit, parcurgerea textului devenind obositoare.

Exemplu:

O frază precum următoarea: “În societatea contemporană de factură democratică, partidele sunt principalele forme organizate de mediere politică între cetățeni și instituțiile statului, existând, în mod evident, și alte forme de mediere, cele mai multe dintre acestea fiind de natură civică, e drept, nu mai puțin importante, din moment ce ajung să influențeze și să determine atitudinile și comportamentele exhibate de actorii politici colectivi care sunt partidele”, poate fi divizată în mai multe propoziții principale, asigurând o mai bună coerență a ideilor: “În societatea contemporană democratică, partidele sunt principalele forme organizate de mediere politică între cetățeni și instituțiile statului. Există, în mod evident, și alte forme de mediere, cele mai multe de natură civică. Acestea din urmă nu sunt mai puțin importante, din moment ce ajung să influențeze și să determine atitudinile și comportamentele actorilor politici colectivi care sunt partidele”.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIOPSDRUULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

6. Utilizarea indicațiilor punctuale, cât mai exacte, în locul celor vagi, cu caracter general, ori de câte ori contextul o permite.

Exemplu:

Vag / General	Precis / Specific
<i>Scrieți un text scurt...</i>	<i>Scrieți un text de aproximativ 300 de cuvinte</i>
<i>Unii critici consideră că...</i>	<i>G. Călinescu și I. Negoițescu consideră că...</i>
<i>Cei mai mulți dintre ei...</i>	<i>Peste 90 % dintre ei...</i>

7. Utilizarea exemplilor în număr cât mai mare. În prezentarea unor informații, teorii, procedee sau tehnici specifice, e de preferat să se folosească cât mai multe exemple din lumea reală. Studenții sunt dornici să constate că elementele teoretice prezentate se regăsesc în aplicații practice în lumea înconjurătoare. Utilizând exemple din practica curentă la formularea unor activități aplicative, studenții vor deprinde mai rapid toate aspectele legate de obiectul studiat și vor rămâne motivați pentru continuarea studiilor.

Exemplele pot lua diferite forme⁵:

- Referințe la lucruri deja cunoscute de cursanți;
- Ilustrații, desene, diagrame, hărți, tabele etc.;
- Materiale audio-video recomandate;
- Anecdote ilustrative;
- Analogii cu subiecte sau elemente deja însușite;
- Referințe bibliografice;
- Studii de caz;
- Citări ale experților;
- Comentarii ale "părților interesate": pacienți, clienți, părinți, copii etc.
- Exemple oferite de alți cursanți sau cursanți precedenți.

8. Maximalizarea coeziunii textuale. Coeziunea este legatura clară care se stabilește între cuvinte într-un text. De exemplu, pronumele care se referă la un substantiv ajută la crearea coeziunii, la fel și utilizarea unor cuvinte de legatura cum ar fi *astfel*, *totuși* și *în exemplul următor*. Coeziunea este susținută de repetiția cuvintelor cheie și utilizarea unor expresii și cuvinte de tranziție sau conectori. În mod firesc, corecta lor utilizare va spori claritatea și ordonarea logică a argumentelor sau a informațiilor. Cuvintele și expresiile de tranziție sunt

⁵ Simona Sava, *Teorie și practică în educația la distanță*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 2003, p. 186;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

cele care arată succesiunea și ordinea, fluxul unui argument, legătura, excepțiile și parantezele etc.

Exemplu:

de asemenea, în plus, mai mult, în primul rând, ca urmare, în orice caz, pe de altă parte, în același timp, în concluzie etc. Ele permit cititorului să anticipeze relațiile logice. Același rol ordonator în susținerea logică a unei idei îl are și topica frazei, mai exact plasarea cuvintelor esențiale la începutul frazei.

- Utilizarea persoanei I și a II-a în locul persoanei a III-a, cum se obișnuiește, în general, în cursurile de tip tradițional. Există un acord larg răspândit în rândul experților în învățământul la distanță că autorii de cursuri în format ID/IFR trebuie să se adreseze cursanților cu "tu" sau "voi", iar autorul trebuie să fie 'eu' sau 'noi'. Față de stilul îndepărtat și imparțial din cursurile de tip tradițional, ce duce la distanțarea cursantului de autor, persoanele I și a II-a impun un stil mult mai personal, o versiune prietenoasă, coparticipativă. Utilizarea pronumelor personale, a adjectivelor posesive la persoanele I și a II-a, singular și plural, coroborate cu formulări imperative sau interogative, au, în plus, rolul de a preciza mult mai clar rolurile fiecăruia.

Exemplu:

În loc de: "Pentru început, e recomandabilă utilizarea unor dicționare bilingve specializate în vederea unor traduceri adecvate a textelor...", putem spune: "În primul rând, vă recomand să utilizați dicționare bilingve specializate. Veți realiza astfel traduceri adecvate ale textelor..."

- Evitarea utilizării diatezei pasive sau reflexive. Utilizarea la scrierea materialelor tipărite a diatezei active conduce la un text mai interesant, mai plin de viață și mai ușor de citit. Textul astfel construit, coroborat cu utilizarea persoanei a II-a, va avea un caracter colocvial, mai amical și chiar mai motivant. Evitarea utilizării diatezei pasive, nu înseamnă însă eliminarea ei. Uneori, contextul sau logica argumentării impun folosirea diatezei pasive.

Exemple:

În loc de: "Lucrările de restaurare a monumentelor din zona respectivă au fost efectuate de către o echipă de specialiști restauratori francezi...", putem spune: "O echipă de restauratori francezi a efectuat lucrările de reabilitare a monumentelor din zona respectivă..."

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

6.4. Recomandări de tehnoredactare a materialelor de studiu pentru ID/IFR

Ordonarea elementelor care alcătuiesc fiecare capitol al unui material pentru ID/IFR constituie una dintre activitățile esențiale ale profesorului. Practic, scopul acestui demers este de a oferi o perspectivă cât mai atractivă și mai dinamică asupra conținutului învățării. În cursurile de tip clasic, parcurgerea paginilor destinate studiului se face cu o anumită monotonie, iar fixarea propriu-zisă a cunoștințelor presupune un efort permanent de a identifica conceptele, definițiile și informațiile cele mai importante, eventual subliniind sau marcând cumva noțiunile în cauză.

În cursul de tip ID/IFR, sarcina identificării și sublinierii, prin diverse metode, a acestor aspecte, revine profesorului care va face tot posibilul pentru a rupe monotonia și a menține constant ridicată atenția studentului. În general, adulții au tendința de a renunța relativ ușor la a mai învăța, atunci când au sentimentul că informațiile sunt neimportante, neatractive sau mult prea dificile. O unitate de studiu bine structurată va avea în vedere și aceste detalii, profesorul îngrijindu-se să esențializeze și să schematizeze la maximum conținuturile, reducând dimensiunile unei unități de studiu, însoțindu-le constant de ilustrații, figuri, tabele etc., propunând teme, exerciții, dirijând, de asemenea și autoevaluarea, asigurând feedbackul etc.

1. Utilizarea titlurilor și a subtitlurilor. Acestea sunt recomandate în primul rând datorită faptului că reprezintă modalitatea cea mai eficientă de a structura și ordona conținutul unei unități de studiu, mizându-se, în același timp, și pe impactul vizual. *Divizarea textului în segmente*, fiecare având un *titlu sau subtitlu* care definește foarte succint conținutul segmentului respectiv, ușurează semnificativ parcurgerea textului și asimilarea cunoștințelor, oferind inclusiv posibilitatea survolării recapulative a materiei.
2. Utilizarea elementelor grafice și a ilustrațiilor. Din aceleași motive ca și în cazul folosirii titlurilor și subtitlurilor este recomandată inserarea în corpul textului de studiat a ilustrațiilor și a elementelor grafice. Dincolo de cele deja subliniate (impact vizual, spargerea monotoniei, simplificarea învățării), acestea sunt, probabil, modalitatea cea mai atractivă de a prezenta un subiect. Firește, nu orice subiect se pretează unei astfel de prezentări, introducerea lor cu orice preț, indiferent de context sau de conținut, riscând să coboare excesiv nivelul tratării subiectului. În practica obișnuită a editării de materiale în format ID/IFR, se recomandă însă inserarea câte unei ilustrații pe fiecare pagină. De asemenea, e

de evitat supraîncărcarea imaginilor și a ilustrațiilor cu detalii ne semnificative, precum și reproducerea unor imagini neclare.

3. Utilizarea pictogramelor. "Semnalizarea" prin intermediul indicatorilor textuali se referă la toate aceste dispozitive folosite pentru a-i ajuta pe cursanți să își găsească drumul în jurul unui text sau site-ul web. Acestea sunt considerate a fi importante pentru doua motive. În primul rând, mulți cursanți ID/IFR au o mică experiență în a învăța dintr-un text și astfel, îi ajutăm pe cât de mult posibil. În al doilea rând, materialele în format ID/IFR au tendința de a avea o structură destul de complicată, cu o mulțime de componente separate (activitate individuală, exemple, teste, exerciții, autoevaluare etc.), cursanții având deci nevoie de ajutor pentru a parcurge corect toate etapele. E de preferat ca aceste „indicatoare” să fie ușor de asociat cu tipul de activitate recomandat, chiar dacă lista cu explicațiile lor este atașată la începutul cursului. Pe de altă parte, ele ar trebui să păstreze o anumită sobrietate pentru a nu coborî în derizoriu conținutul.

Exemple:

Simbol	Descriere
	Obiective
	Teme de reflecție
	Fișier audio
	Bibliografie
	Test de evaluare
	Glosar
	Rezumat

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

	De reținut
	De notat
	Răspuns greșit
	Răspuns corect
	Prezentare curs
	Exerciții
	Cuvânt cheie
	Studiu individual
	Timp de lucru

4. Utilizarea spațiilor albe. Una dintre particularitățile fundamentale ale materialelor ID/IFR este exploatarea la maximum a spațiilor albe lăsate expres pentru a delimita paragrafe, capitole, subcapitole etc., sau, după caz, spre a fi completate. Spre deosebire de cursurile clasice, unde rolul lor este doar de a delimita sau de a scoate în evidență oglinda paginii, în cursurile ID/IFR, acestea pot fi folosite pentru adnotări și observații proprii, pentru a insera informații suplimentare, titluri sau elemente grafice care focalizează atenția cititorului asupra unor concepte importante ce trebuie regăsite cu ușurință. Prin plasarea lor în spațiul alb lateral, ele sunt interpretate ca informații speciale care atrag atenția, și în consecință, pot fi mai ușor reținute sau regăsite. Ele au un impact vizual similar cu introducerea ilustrațiilor în corpul textului. Blocurile de spații albe fac parte integrantă din formatul paginii. Locul și dimensiunea acestora trebuie proiectate cu multă atenție, întrucât cu ajutorul lor se creează contrastul necesar pentru punerea în evidență a informațiilor importante. Pentru eficiență, se recomandă plasarea cu prioritate a spațiilor albe către marginile paginii. În aceste spații se pot insera elemente grafice sau de text (adnotări) care atrag atenția cititorului.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" de Sibiu

5. Utilizarea adnotărilor. În mod evident, adnotările auctoriale, plasate în apropierea unui bloc de text, a unei imagini sau a unei activități de învățare ajută la localizarea și consolidarea unor informații importante din materialul de studiu. Se recomandă utilizarea unor adnotări scurte, cu conținut relevant, chiar de tipul unor cuvinte sau sintagme-cheie, în locul celor lungi sau descriptive.

Un rol important în semnalizarea aspectelor importante ale unei unități de studiu îl au și semnele grafice, altele decât pictogramele propriu-zise, semne ce pot fi ușor realizate în tehnoredactarea computerizată, prin îngroșarea anumitor elemente, scrierea lor cu caractere italice sau folosirea unor fundaluri diferite pentru anumite paragrafe.

Pentru uniformizarea cursurilor, recomandăm următoarele caracteristici:

- lăsați în stânga paginii o margine de 4 cm, celelalte margini (sus, jos, dreapta) având câte 2,5 cm;
- utilizați pentru textul propriu-zis al unității de studiu setul de caractere "ARIAL 12 Normal";
- pentru Titlurile unităților, utilizați setul de caractere " ARIAL 14 Bold"; în principiu, titlurile trebuie centrate în pagină și, dacă spațiul permite, pot fi scrise cu majuscule. Pentru titluri mai lungi care nu se încadrează într-un singur rând, trecerea la rândul următor se va face pe un criteriu logic privind secvența cuvintelor. În cazul în care titlurile sunt mai lungi de două rânduri, evitați centrarea lor, precum și supraîncărcarea paginii prin folosirea majusculilor.
- pentru subtitluri, utilizați, de asemenea, setul de caractere „ARIAL 12 Bold”; subtitlurile sunt folosite pentru a fragmenta un corp de text de dimensiuni mai mari. În același timp ele structurează conținutul materialului de studiu și ajută cititorul la localizarea rapidă a informațiilor de care are nevoie, relaxând lectura și facilitând fixarea cunoștințelor. Pe de altă parte, ele nu trebuie folosite în exces, mai mult decât e necesar pentru a sublinia ideile principale ale unei unități de studiu, în deplină concordanță cu obiectivele definite;
- utilizați spații albe pentru delimitarea corpului de text, a titlurilor și subtitlurilor, a ilustrațiilor, a formulelor etc.
- enumerarea obiectivelor, la începutul fiecărei unități de studiu, trebuie separată de textul propriu-zis al cursului; în acest sens, utilizați chenare, la fel ca și în cazul testelor de evaluare și autoevaluare. Astfel, cititorul va avea din start configurat un anume orizont de așteptare. Dincolo de această delimitare de natură grafică, paragraful destinat obiectivelor va fi semnalizat și prin introducerea unei pictograme. Enumerarea obiectivelor, la fel ca și clasificările și enumerările din interiorul cursului se va face prin puncte sau liniițe.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

- pentru scoaterea în evidență a rezumatelor fiecărei unități/subunități de studiu, utilizați o altă nuanță drept fundal, de preferință, un gri deschis, precum și caractere italice. De exemplu, capitolul de față al ghidului ar fi rezumat și pus în lumină astfel:

Rezumat

Acest capitol se apleacă asupra aspectelor lingvistice, stilistice și formale ale materialelor tipărite în format ID/IFR, oferind o serie de recomandări privind scrierea și tehnoredactarea lor: utilizarea unor cuvinte clare, familiare, evitarea elementelor de jargon sau a neologismelor, utilizarea cuvintelor scurte în locul celor lungi sau a locuțiunilor, maximizarea coeziunii, utilizarea persoanei I și a II-a, utilizarea diatezei active în locul celei pasive, utilizarea elementelor grafice și a ilustrațiilor, a pictogramelor, a spațiilor albe, a adnotărilor. În final, am oferit o serie de sugestii privind tehnoredactarea computerizată a materialelor.

- spargeți monotonia textului propus spre învățare, prin extragerea și îngroșarea, în spațiile albe din stânga paginii, a ideilor principale, a cuvintelor și a sintagmelor-cheie; este o modalitate excelentă de a urmări înlănțuirea logică a expunerii și, mai mult, un bun instrument de fixare a cunoștințelor, inclusive în etapa unei recapitulări finale.

Exemplu:

Formalism

Formalismul a întemeiat, în esență, aplicarea lingvisticii în studiul literaturii, ei renunțând la o analiză a „conținutului” literaturii în favoarea formei literaturii. Pentru ei, conținutul reprezintă doar motivarea formei, un pretext pentru un soi de exercițiu formal. Formaliștii au început prin a vedea în opera literară o ansamblare mai mult sau mai puțin arbitrară de procedee și abia mai târziu au ajuns să le vadă pe acestea ca pe niște elemente relaționate sau „funcții” în cadrul unui sistem textual total. Procedee puteau fi sunetul, imaginile, ritmul, sintaxa, metrul, rima, tehnicile narrative, de fapt întregul set de elemente literare formale, având drept finalitate efectul de *înstrăinare* sau defamiliarizare.

Formă vs. conținut

Defamiliarizare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

7. EVALUAREA MATERIALELOR DE STUDIU

Obiective:

După parcurgerea acestui capitol veți fi capabili:

- Să autoevaluați materialul de studiu pentru ID/IFR elaborat în conformitate cu prevederile prezentului ghid;
- Veți avea o privire de ansamblu cu privire la respectarea pașilor ce trebuie parcurși pentru a obține un material de studiu care să corespundă cerințelor ghidului

Materialele de studiu ID/IFR vor fi evaluate din perspectiva conținutului și a structurii acestora:

- **Conținutul** materialului de studiu se va evalua de către o comisie stabilită de Departamentul pentru Învățământ la Distanță împreună cu departamentul din care face parte autorul materialului de studiu.
- **Structura** materialului de studiu este evaluată pe baza unui chestionar privind gradul de îndeplinire a cerințelor stabilite prin prezentul ghid.

Chestionarul de evaluare a structurii materialului de studiu este un instrument de autoevaluare pentru autori, înainte de predarea materialului de studiu către Departamentul ID/IFR.

CHESTIONAR DE EVALUARE a structurii materialelor de studiu pentru ID/FR

	9. DA	10. NU
<p>Structura materialului de studiu cuprinde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Titlul • Cuprinsul • Introducere • Test de evaluare inițială • Grupul unităților de studiu <p>11. Glosar de specialitate</p> <p>12. Lucrări de verificare</p> <p>13. Indicații și răspunsuri la sarcinile de învățare</p>		

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

<p>14. Bibliografie</p>		
<p>Cuprinsul materialului de studiu face referință la:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Introducere • Testul de evaluare inițială • Titlurile unităților de studiu • Glosar de specialitate • Lucrări de verificare • Indicații și răspunsuri la sarcinile de învățare • Bibliografie 		
<p>În secțiunea Introducere sunt prezentate:</p> <ol style="list-style-type: none"> 14.1. Scopul și obiectivele disciplinei 14.2. Cerințe preliminare 14.3. Conținutul materialului de studiu 14.4. Recomandări de studiu 14.5. Recomandări privind evaluarea 		
<p>Structura unităților de studiu este unitară și cuprinde:</p> <p>Cuprins Introducere Obiectivele operaționale ale unității de studiu Subiecte (1..k) Rezumatul unității de studiu, cuvinte cheie Test de autoevaluare Concluzii</p>		
<p>Cuprinsul unității de studiu conține:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Introducerea • Obiectivele operaționale ale unității de studiu • Subiectele de studiu • Rezumatul unității de studiu • Test de autevaluare • Concluzii 		
<p>Obiectivele operaționale ale fiecărei unități de studiu sunt descrise clar și concis în termeni de competențe, rezultate care pot fi observate și măsurate</p>		

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TÎNERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

<p>Redactarea unităților de studiu este conformă cu modelul de tehnoredactare proiectat și respectă criteriile de motivare a studenților prin interacțiune cu resursa de instruire</p>		
<p>Elementele grafice și blocurile albe sunt utilizate și plasate corespunzător pentru a realiza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • structurarea materialului de studiu pe sarcini de învățare • sporirea atractivității paginilor • motivarea studenților în parcurgerea materialului 		
<p>Adnotările plasate în apropierea blocurilor de text sunt relevante pentru subiectul tratat și ajută la localizarea sau consolidarea unor idei, informații etc.</p>		
<p>Prima unitate de studiu este:</p> <ul style="list-style-type: none"> • relativ scurtă (maxim 25 pagini) • dezvoltată în format integrat • conține deliberat un test de autoevaluare ușor de completat • dispune de multe ilustrații și exemple semnificative 		
<p>Ilustrațiile, desenele, graficele etc. care asigură suportul textului sunt plasate în apropierea acestuia și se referă direct la subiectele tratate</p>		
<p>Structura grafică a materialului de studiu și elementele de tehnoredactare sunt aceleași pentru toate unitățile de studiu</p>		
<p>Testele de autoevaluare inserate în cadrul unităților de studiu combină multiple tipuri de probe de evaluare</p>		
<p>Testele de autoevaluare și sarcinile de învățare au prevăzute răspunsuri și comentarii oferite de autor care pot fi identificate cu ușurință în materialul de studiu</p>		
<p>Instrucțiunile referitoare la completarea testelor, exercițiilor, problemelor propuse, temelor de reflexie și lucrărilor de verificare sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Complete • Clare • Ușor de înțeles de către studenți • Plasate în cadrul fiecărei probe de evaluare 		
<p>Lucrările de verificare cuprind informații asupra lungimii răspunsurilor, resursele suplimentare necesare elaborării lucrării și criteriile de evaluare și notare a lucrării</p>		

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Biblografia obligatorie este menționată la resursele de studiu, cu menționarea paginilor la care se regăsesc subiectele tratate în unitatea de studiu respectivă		
Observații suplimentare ale evaluatorului:		
Gradul de îndeplinire al criteriilor de evaluare (%) =		
Data evaluării:		
Evaluator / Semnătură:		

Criteriu de evaluare:

În cazul în care criteriile de evaluare nu sunt respectate în proporție de 95%, lucrarea va fi returnată autorului pentru completări.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

BIBLIOGRAFIE

1. Burja, B. ș.a. Didactica științelor economice. Ghid metodologic cu caracter aplicativ. Editura Irecson, București, 2006
2. Cerchez, N. *Didactica specialităților agricole*. Editura Polirom, Iași, 2005.
3. Cerghit I., Neacșu, I., Negreț-Dobridor I., Pânișoară, I. *Prelegeri pedagogice*. Editura Polirom, Iași, 2001
4. Copilu, D. ș.a. *Predarea pe bază de obiective curriculare de formare*. Editura Didactică și Pedagogică, București, 2002.
6. de Landsheere, G. de Landsheere, V. *Definirea obiectivelor educației*. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979.
7. de Lansheere G. *Evaluarea continuă a elevilor și examenele*. Editura Didactică și pedagogică, București, 1975.
8. Dușe, C.S. *Didactica predării specialității*. Editura Universității "Lucian Blaga" din Sibiu, Sibiu, 2006.
9. Istrate, E. *Metodica predării specialității*. Editura Academiei, București, 2001.
10. Iucu, O. *Didactica științelor juridice și administrative*. Editura Polirom, Iași, 2007.
11. Jinga, I. Negreț-Dobridor, I. *Inspekția școlară și design-ul instrucțional*. Editura Aramis, București, 2004
12. Petre, C. ș.a. *Metodica predării informaticii și tehnologiei informației*. Editura Arves, Craiova, 2002.
13. Potolea, D., Păun, E. (coord.) *Conceptualizarea curriculumului. O abordare multidimensională în Pedagogie*. Editura Polirom, Iași, 2002.
14. Petty, L.I., Johnston, J. *Handbook of Distance Education for Adult Learners*, Fourth edition. Project IDEAL, University of Michigan, 2008
15. Voiculescu, F. *Elaborarea obiectivelor educaționale*. Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia, 1995.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

16. *Creating Learning Materials for Open and Distance Learning. A Handbook for Authors and Instructional Designers.* Published by Commonwealth of Learning, Vancouver, Canada, 2005
17. *Editing Distance Education Materials.* The Commonwealth of Learning, 2000
18. *Training Toolkit: Designing Materials for Open and Distance Learning.* The Commonwealth of Learning and the Asian Development Bank, 2000

ANEXA 1

Model de tehnoredactare a unei unități de studiu

Unitatea de studiu X. Titlul Unității de studiu

Cuprins

X.1. Introducere	2
X.2. Obiectivele unității de studiu	3
X.3. Titlu subiectul numărul 1	4
X.4. Titlu subiectul numărul 2	4
X.5. Titlu subiectul numărul n	4
X.6. Rezumatul unității de studiu	8
X.7. Test de autoevaluare	9
X.8. Concluzii	10

X.1. Introducere

Scurtă descriere a conținutului unității de studiu.

Cunoștințe preliminare

Detalierea cunoștințelor și deprinderilor de bază pe care cursantul trebuie să le dețină pentru a putea parcurge eficient unitatea de studiu curentă și implicit pentru a atinge obiectivele operaționale propuse. Aceste cunoștințe și deprinderi constituie elementele apriori, de start ale unității de studiu și se bazează pe cunoștințele anterior achiziționate în cadrul materialului de studiu curent sau în cadrul altor discipline studiate.

Resurse necesare și recomandări de studiu

Stabilirea resurselor de studiu necesare studentului pentru studiul individual al unității de studiu curente, cu referire la: resurse bibliografice obligatorii, resurse materiale (ex. instrumente specifice, PC, software etc.), pachete audio-video etc.

Durata medie de parcurgere a unității de studiu este de X ore

X.2 Obiectivele unității de studiu

Definirea competențelor specifice unității de studiu curente, utilizând verbe cuantificabile

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

X.3. Subiect

Aspecte teoretice

Se va deschide câte un subcapitol nou pentru fiecare subiect tratat care conduce la atingerea unui obiectiv operational. Textul va fi structurat astfel încât cantitatea de informație nouă pe unitatea de studiu să fie rațională, echilibrat distribuită și asimilabilă în condițiile studiului individual.

Exemplificare și fixarea cunoștințelor

Sub această denumire se pot regăsi atât exemple semnificative și elocvente pentru materialul teoretic furnizat până la acest moment, cât și exerciții/aplicații rezolvate, corelate cu partea teoretică. Sintetizarea ideilor, noțiunilor și conceptelor dezbătute în cadrul subiectului abordat, pentru a oferi studentului un cadru eficient de fixare a cunoștințelor asociate subiectului tratat.

Sarcină de învățare

Rolul sarcinilor de învățare este de a consolida cunoștințele și forma abilitățile intelectuale și practice asociate unui subiect. Consolidarea învățării se poate realiza prin teme de reflecție, probleme propuse spre rezolvare etc.

X.6. Rezumatul unității de studiu

Reprezintă o sinteză a ideilor, noțiunilor și conceptelor dezbătute în cadrul unității de studiu și poate fi o cumulare unitară corelată a rezumatelor parțiale asociate subiectelor de studiu.

Cuvintele cheie sunt folosite pentru a identifica noțiunile noi introduse în unitatea de studiu curentă.

X.7. Test de autoevaluare

Testele pot fi clasice sau de tip grilă. Se va preciza locul (capitol, pagina) în care se găsesc răspunsurile / indicațiile de rezolvare pentru testul de autoevaluare curent.

X.8. Concluzii

În cadrul acestei secțiuni se prezintă concluziile unității de studiu și modul în care se face legătura cu următoarea unitate de studiu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

ANEXA 2

Exemplu 1 de elaborare a unei unități de studiu.

UNITATEA DE STUDIU 1 DEFINIREA NOȚIUNII, STRUCTURA ȘI ROLUL ECONOMIC AL COMERȚULUI ELECTRONIC

Cuprins

- 1.1. Introducere
- 1.2. Obiectivele
- 1.3. Comerțul electronic
  - 1.3.1. Definiții și conținut
  - 1.3.2. Originea și istoria internetului
  - 1.3.3. Dezvoltarea comerțului electronic
  - 1.3.4. Structura unui sistem de comerț electronic
  - 1.3.5. Tipuri de afaceri în comerțul electronic
  - 1.3.6. Reglementări privind comerțul electronic
  - 1.3.7. Sarcină de învățare
- 1.4. Rezumat
- 1.5. Teste de autoevaluare
- 1.6. Concluzii
- 1.7. Bibliografie

	<p>1.1 Introducere</p> <p>În acest prim capitol se realizează o prezentare a termenilor de bază cu care operează comerțul electronic. După prezentarea mai multor definiții acceptate ale comerțului electronic se oferă câteva cifre privind gradul de dezvoltare al acestui gen de comerț, cifre cu o dinamică remarcabilă, fapt ce susține odată mai mult importanța și actualitatea temei. Comerțul electronic oferă oportunitatea de a comercializa produse în întreaga lume, sporind numărul de potențiali clienți. De asemenea sunt prezentate și câteva noțiuni despre internet și tipuri de comerț electronic.</p> <p><i>Timpul necesar pentru parcurgerea acestei unități de învățare este de 3 ore</i></p>
---	--

1.2 Obiective

La finalul parcurgerii acestei unități de învățare veți fi capabil:

- să definiți această nouă formă de comerț, comerțului electronic
- să cunoașteți principalele evenimente care au marcat evoluția comerțului electronic
- sa distingeți între noțiunile de Internet, comerț electronic și World Wide Web
- să identificați noțiunile generale despre structura comerțului electronic
- să cunoașteți tipologia formelor de comerț electronic
- să cunoașteți cadrul legal al comerțului electronic

1.3 Comerțul electronic

1.3.1 Definiții și conținut

În concepția Organizației Economice de Cooperare și Dezvoltare (OECD) comerțul electronic (E - Commerce), reprezintă desfășurarea unei afaceri prin intermediul rețelei Internet, vânzarea de bunuri și servicii având loc offline sau online.

O altă definiție în accepțiune " tradițională ", a ceea ce înseamnă comerțul electronic este cea dată de Robin Elisabeth Mansell:

Comerțul electronic înseamnă, utilizarea în rețele cu valoare adăugată a unor aplicații de tipul transferului electronic de documente, a comunicațiilor fax, codurilor de bare, transferului de fișiere și a poștei electronice. Extraordinara dezvoltare a interconectivității calculatoarelor în Internet, în toate segmentele societății, a condus la o tendință tot mai evidentă a companiilor de a folosi aceste rețele în aria unui nou tip de comerț, comerțul electronic în Internet, care să apeleze - pe lângă vechile servicii amintite - și altele noi.

Este vorba, de exemplu, de posibilitatea de a se efectua cumpărături prin rețea, consultând cataloage electronice "on" pe Websau cataloage "off" pe CD-ROM și plătiind prin intermediul cărților de credit sau a unor portmonee electronice.

Pentru alții, comerțul electronic reprezintă relațiile de afaceri care se derulează prin rețea între furnizori și clienți, ca o alternativă la variantele de comunicații "tradiționale" prin fax, linii de comunicații dedicate sau "EDI" pe rețele cu valoare adăugată.

De asemenea comerțului electronic implică transferul de documente - de la contracte sau comenzi pro forma, până la imagini sau înregistrări vocale.

În fine o altă definiție succintă și larg acceptată a comerțului electronic și a componentelor ce constituie arhitectura acestuia este următoarea: Comerțul electronic (e-commerce) reprezintă acea manieră de a conduce activitățile de comerț care folosește echipamente electronice pentru a mării aria de acoperire (locul în care se pot afla potențialii clienți) și viteza cu care este livrată informația.

Comerțul electronic oferă oportunitatea de a comercializa produse în întreaga lume, sporind numărul de potențiali clienți în primul rând prin eliminarea barierelor geografice dintre clienți și comercianți.

Pe langa definiția dată de O.E.C.D. în literatura de specialitate mai întâlnim o serie de definiții date comerțului electronic, fiecare abordând acest tip de comerț dintr-un unghi ușor diferit. Aș dori să amintim aici doar câteva dintre ele aparținând unora dintre cei mai cunoscuți specialiști în domeniu:

R. Kalakota și A. Whinston afirmă despre comerțul electronic ca este: „... o metodă modernă de afaceri, care se adresează nevoilor firmelor, piețelor și clienților prin reducerea costurilor, concomitent cu îmbunătățirea calității produselor și serviciilor, precum și creșterea vitezei de livrare sau prestare.”

Tot ei evidențiază și faptul că: “Comerțul electronic nu poate fi tratat fără a avea în vedere rețelele de calculatoare, utile în căutarea și găsirea informațiilor necesare sprijinirii luării diferitelor decizii atât de către firme, cât și de către consumatori”.

M. I. Kestenbaum și R. L. Straight oferă o altă descriere comerțului electronic, și anume: „Comerțul electronic reprezintă o integrare a e-mailului, transferului electronic de fonduri, schimbului electronic de date și alte asemenea tehnici într-un sistem electronic atotcuprinzător de funcții economice”.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Dennis P. Geller definește comerțul electronic ca fiind: „colecția de instrumente și practici ce presupun utilizarea tehnologiilor Internet și care permit unei firme de a crea, întreține și optimiza relațiile de afaceri cu alte firme și consumatorii individuali”.

O altă definiție care ne uimeste prin simplitatea ei dar care surprinde foarte bine esența comerțului electronic este cea care o regăsim în Microsoft Press Computer Users' Dictionary, unde comerțul electronic este definit ca fiind: „activitatea comercială care are loc prin intermediul calculatoarelor conectate între ele”.

Există mai multe moduri în care este definit comerțul electronic deoarece el este perceput diferit de variile grupuri implicate în acest fenomen, respectiv de utilizatori, de lumea afacerilor, de instituțiile guvernamentale și de furnizorii de tehnologie informațională (hardware și software).

Întalnim definiții diferite și în funcție de autorul care abordează această tematică, dar în toate regăsim câteva elemente comune:

- efectuarea de tranzacții într-un mediu electronic
- obținerea de avantaje de către toți partenerii de afaceri
- îmbunătățirea calității produselor și serviciilor
- creșterea vitezei de realizare a tranzacțiilor comerciale.

1.3.2 Originea și istoria internetului

Înainte de a aprofunda conținutul comerțului electronic așdori să amintim pe scurt de un alt fenomen de a cărui apariție și expansiune fără precedent se leagă în mod direct și dezvoltarea comerțului electronic și anume: **Internetul**.

Folosind internetul putem comunica cu oameni din toate colțurile lumii prin email; citim ziare electronice, jurnale, cărți; să aderăm la grupuri de discuții pe aproape orice domeniu posibil; să jucăm diverse jocuri online; să obținem software gratuit. În anii mai recentă dezvoltarea internetului a permis firmelor să internactioneze și să comunice între ele precum și cu clienții. Astăzi o gamă foarte largă de afaceri prezintă prin intermediul internetului informații despre produsele și serviciile lor, folosind internetul pentru a promova și vinde produsele lor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TÎNERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Dar ce este internetul?

Internetul reprezintă un sistem uriaș de rețele de calculatoare interconectate care înconjoară globul fiind definit într-o manieră simplistă ca: "Un sistem global de rețele de calculatoare interconectate."

O confuzie care apare frecvent este între termeni de Internet și *World Wide Web* care sunt folosiți zilnic în mod intersanjabil fără a se face o distincție corectă între ele. Aceasta nu înseamnă că cei 2 termeni Internetul și *www*-ul sunt unul și același lucru. Internetul este un sistem global de comunicare date iar structura sa hardware și software permite interconectarea lor. Prin contrast *www*-ul este unul din serviciile furnizate prin internet, o colecție de documente interconectate și alte resurse, unite prin hyperlink-uri și url-uri.

Cea mai importantă caracteristică a *www*-ului este că include o interfață standard ușor de utilizat, aceasta interfață făcând ca oameni care nu au cunoștințe tehnologice avansate să poată accesa o varietate de resurse ale internetului.

WWW este numai unul dintre multele servicii și aplicații informatice disponibile în Internet. Alte servicii sunt de exemplu: afișarea de informații mai mult sau mai puțin statice cu formă de text, imagini și sunete (așa-numitele pagini web), poșta electronică e-mail, transferul de fișiere de date și informații FTP, chat, aplicații video și video on demand, servicii telefonice și telefonie cu imagine prin Internet de tip VoIP, posturi de radio și televiziune prin Internet, e-banking, sondări de opinie, răspândirea știrilor prin metode RSS, toate genurile de grafică și muzică, lucru pe un calculator de la distanță prin Internet, grupuri de discuții pe diverse teme, sisteme de jocuri interactive ș.a

Internet – scurt istoric

Se presupune că punctul de pornire în dezvoltarea Internetului a fost rivalitatea între cele două mari puteri ale secolului al XX-lea: Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică. În 1957, URSS (Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste) lansând în spațiul cosmic primul satelit artificial al Pământului denumit Sputnik, ceea ce va accentua „întrecerea” între cei 2 jucători de obținere a supremației în domeniul tehnologiei.

America a reacționat prin a aloca fonduri foarte mari în domeniul cercetării, un gest firesc când dorești progresul unei națiuni. Astfel ca la începutul anilor 1960 departamentul de apărare al USA (DARPA **Defense**

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Advanced Research Projects Agency (DARPA) începe să examineze modalități de a conecta calculatoarele între ele (la acea vreme existând calculatoare uriașe de tip „mainframe”) și să le conecteze pe acestea la instalațiile de control a armelor care erau amplasate (distribuite) în toate colțurile lumii.

Astfel agenția însărcinată cu această sarcină “angajează” mai mulți dintre cei mai buni cercetători în domeniul tehnologiei comunicației dar și finanțează pe o perioadă ce se întinde pe mai mulți ani de zile universitățile și institutele prestigioase de cercetare în acest scop. Scopul fiind crearea unei rețele globale care să rămână operațională chiar dacă părți ale acesteia ar fi fost distruse de către atacuri inamice sau acțiuni de sabotaj. Astfel cercetătorii încearcă să “construiască” o rețea care să nu necesite un calculator central care să o “opereze” (conducă), deci care putea să funcționeze independent.

Chiar dacă scopul inițial a fost controlul sistemelor de arme și transferul de documente destinate cercetării, pe măsură dezvoltării au apărut multe alte utilizări ale acestei vaste rețele la începutul anilor 1970, modalitățile de utilizare fiind foarte diferite față de obiectivul inițial.

Astfel în 1972 s-a născut “Emailul” când Ray Tomlinson, un cercetător care folosea rețeaua, a scris un program care permitea trimiterea și primirea de mesaje prin intermediul rețelei. Aceasta metodă de comunicare fiind adoptată rapid.

Chiar dacă cercetătorii care foloseau rețeaua dezvoltau o serie de aplicații creative, utilizarea era limitată la membrii comunității academice și de cercetare ale universității respective pentru că fiecare universitate dorea să impună limbajul propriu de comunicare în rețea.

Între 1979 și 1989 aceste aplicații din rețea sunt îmbunătățite și testate în mod continuu de un număr crescând de utilizatori. Software-ul departamentului de apărare devine utilizat la scară largă în mediul academic și în instituțiile de cercetare.

Iar în anii 1980 pe fondul “exploziei” datorate apariției și folosirii tot mai accentuate a calculatoarelor personale care a facilitat adaptarea populației la această tehnologie, rețelele academice și de cercetare au fuzionat creând ceea ce noi numim astăzi Internet.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

(Tabel

Adaptare după

Gary P.

Schneider,

Electronic

commerce

seventh

edition,

Thomson

Course

Tehnology,

2007)

Internetul – cateva repere:

1957 – lansarea satelitului rusesc Sputnik

1961 – prima lucrare pe tema “pachetelor de date” (packet switching) Leonard Kleinrock, MIT: "Information Flow in Large Communication Nets".

1969 – începe să funcționeze rețeaua ARAPANET între 4 noduri University of California din Los Angeles (UCLA), University of California din Santa Ana, University of Utah și Stanford Research Institute (SRI). Rețea destinată cercetării, educației și organizațiilor guvernamentale.

1970 - Vint Cerf și Robert Kahn crează protocolul TCP/IP protocol care în principal datorită universităților de pe continentul european în 1983 devine un standard pentru comunicațiile între rețele de calculatoare prin intermediul internetului.

1972 – email-ul - Ray Tomlinson

1974 – utilizarea pentru prima dată a termenului de “internet” ca prescurtare de la “internetworking”

1979 – USENET User’s News Network o aplicație care permite celor conectați la rețea să citească și să “posteze” articole pe un subiect dat.

1982 – apariția primei definiției internet-ului

1984 – Domain Name System - DNS “Sistemul de Nume de Domeniu” apar primele extensii .com, .org și .edu

1985 – primul domeniu înregistrat este Symbolics.com.

1989 – primul ISP comercial din lume (USA) The World

1991 – Tim Berners-Lee dezvoltă “World Wide Web-ul”

1998 – apariția Google

2010 – Facebook atinge numărul de 400 milioane utilizatori

1.3.3 Dezvoltarea comerțului electronic

De-a lungul timpului, cei angajați în activități de comerț au adoptat noile tehnologii și unelte, pe măsură ce acestea au devenit disponibile, au schimbat modul în care se făcea comerțul. Internetul a schimbat modul în care se vând, cumpără, angajează și organizează activitățile de business mai repede și mai profund decât orice altă tehnologie.

Etape (valuri) în dezvoltarea comerțului electronic:

- primă etapă caracterizată de o creștere masivă (dublare sau triplare valorică anuală), 1997-2000;

- “cădere” 2000-2003, când au dispărut, sau au fost înghițite, multe dintre companiile care au pornit în primul val afaceri legate de Internet;
- un nou val de creștere, dar mai stabilă și la o rată mai mică, începând cu 2003.

Există multe diferențe între caracteristicile primului și ale celui de-al doilea val, la nivel de: caracter internațional, finanțare, tehnologii de conectare la Internet ale participanților în activități de comerț electronic. Câteva dintre ele:

Caracteristica a comerțului electronic	Primul val	Al doilea val
Caracterul internațional al comerțului electronic	Dominat de companii din US	Companii din diverse țări și multi-naționale => probleme legate de traduceri, conversie monetară etc
Limbă	Cele mai multe site-uri de comerț electronic în limba engleză	Multe site-uri de comerț electronic disponibile în mai multe limbi
Finanțare	Multe companii noi au început cu finanțare externă	Companii existente și-au finanțat cu capital propriu inițiativele în ec
Tehnologii de conectare	Mulți participanți la comerțul electronic foloseau conexiuni Internet de viteză mică	Creștere rapidă a utilizării tehnologiilor de conectare de mare viteză

Tabel Caracteristicile cheie ale primelor 2 valuri de comerț electronic

Se preconizează mai multe valuri în dezvoltarea comerțului electronic, similar cu revoluția industrială.

Lista principalelor evenimente ce au caracterizat comerțul electronic pe măsură ce Internetul a devenit unul din principalele mijloace de comunicare în afaceri, au fost:

În anul 1992, CompuServe a oferit clienților săi posibilitatea de a cumpăra, pentru prima dată, produse în manieră online, cu ajutorul calculatorului propriu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Anul 1994 (luna octombrie) reprezintă momentul în care apare Netscape-ul, punând la dispoziția utilizatorilor un browser simplu pentru a naviga pe Internet și o tehnologie sigură pentru tranzacțiile online, numită Secure Sockets Layer.

În 1995, își fac simțita prezența două din cele mai mari nume ale comerțului electronic: Amazon.com și eBay.com.

Urmează luna mai a anului 1998, când SBC Communications s-a lansat prin oferirea unui serviciu de mare viteză ADSL (Asymmetrical Digital Subscriber Line) pentru mai mult de 200 de comunități din California. Utilizatorii care accesau până atunci Internetul la o viteză de 28.8 kilobiți pe secundă puteau să atingă, prin noul serviciu, o viteză mai mare de 50 de ori.

În 1999, valoarea cheltuită pentru cumpărările cu amănuntul pe Internet a atins cifra de 20 miliarde de dolari, potrivit business.com.

La 10 zile de la începerea anului 2000, AOL și Time Warner au anunțat fuziunea lor, care poate fi văzută ca cea maimare a afacere pentru următorii 99 de ani. Observatorii consideră această fuziune o combinație a unui titan din vechea economie cu unul din noua economie digitală, cu alte cuvinte este un mariaj dintre mijloacele media tradiționale cu cele noi.

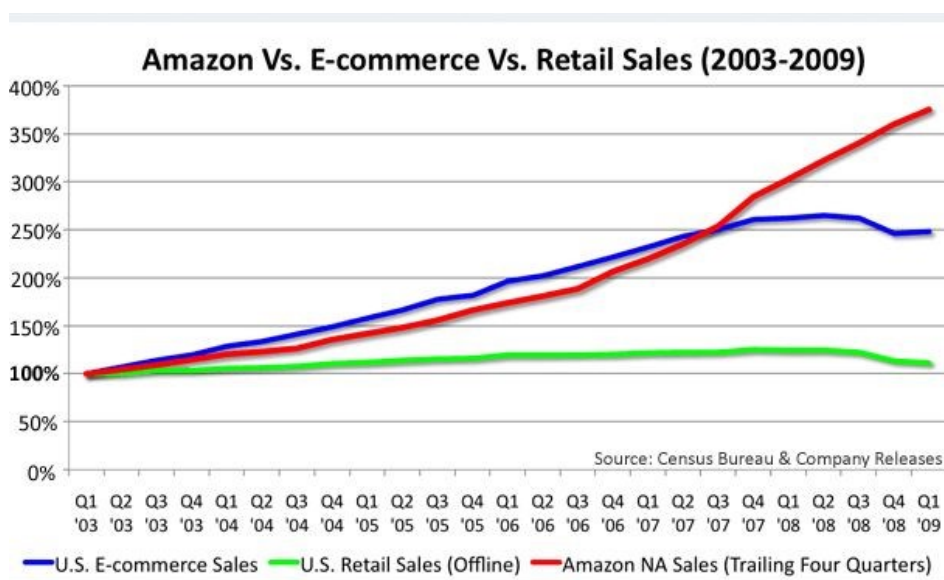
În mai 2000, guvernul SUA a extins memorandumul cu privire la taxele pe Internet până cel puțin în 2005, unul din motivele des invocate fiind faptul că la nivelul organismelor guvernamentale americane nu există o infrastructură bine pusă la punct pentru sprijinirea sistemului de taxare.

Februarie 2001 a fost considerată luna cea mai grea a dot-com-urilor, datorită unei rate de închideri mult mai mari decât s-a înregistrat de la începuturile comerțului electronic. De fapt, cele mai multe "porți închise" s-au înregistrat în SUA, urmate de Europa de Vest și Asia, zona Pacificului.

În iulie 2001, AOL a anunțat că va investi 100 milioane de dolari în gigantica firmă de comerț electronic Amazon.com.

Chiar dacă pentru anul 2001 rămâne ca o pată neagră închiderea multor dot-com-uri sau o descreștere a volumului de tranzacții online, previziunile optimiste pentru perioada următoare s-au adeverit.

Dintre cele mai importante motive pentru a crea o prezență a afacerii pe Internet aș aminti numărul mare de potențiali clienți utilizatori ai Internetului și faptul că nu necesită costuri mari (vezi Fig. 1).

Figura 1 - Ratele de creștere ale Comerțului electronic versus comerțului tradițional

În tranzacțiile comerciale clasice distingem patru etape diferite:

- ⊗ cercetarea de marketing;
- ⊗ încheierea contractului comercial;
- ⊗ vânzarea produsului sau a serviciului;
- ⊗ plata produsului sau a serviciului;

În figura de mai jos (vezi Fig. 2) este prezentat modul în care se reflectă aceste patru etape în cazul comerțului clasic și electronic:

Figura 2

Clasic:

- Cercetarea de marketing
- Contract de vânzare
- Livrare
- Plată

Comerț electronic:

- Site Web
- Site Web interactiv
- Livrare digitală
- Plată electronică

1.3.4 Structura unui sistem de comerț electronic

Pentru a construi un sistem de comerț electronic, din punct de vedere structural este nevoie de colaborarea a patru componente (subsisteme electronice / informatice) corespunzătoare următoarelor roluri:

- **Client.** Un echipament, clasic un PC, conectat direct sau indirect (o rețea a unei corporații) la Internet. Cumpărătorul folosește acest echipament pentru a naviga și a face cumpărături.
- **Sistemul tranzacțional.** Sistemul informatic (hard & soft) responsabil cu procesarea comenzilor, inițierea plăților, evidența înregistrărilor și a altor aspecte ale afacerii implicate în procesul de tranzacționare.
- **Comerciant.** Sistem informatic (hard & soft), situat de regulă la sediul comerciantului, care găzduiește și actualizează catalogul electronic de produse disponibile a fi comandate online pe Internet.
- **Dispecer plăți.** Sistem informatic responsabil cu rutarea instrucțiunilor de plată în interiorul rețelelor financiar-bancare, cu verificarea cărților de credit și autorizarea plăților;

Acest sistem joacă rolul unei porți care face legătura dintre rețeaua globală Internet și subrețeaua financiar-bancară (supusă unor cerințe de securitate sporite), poartă prin care accesul este controlat de un "portar"; pe baza informațiilor specifice cărții de credit (tip_card, nr_card) din instrucțiunile de plată "portarul" redirecționează informația către un centru de carduri; în acest loc este identificată banca care a emis cardul iar instrucțiunile de plată sunt trimise mai departe către serverul acestei bănci conectat în rețeaua interbancară; odată informațiile ajunse în rețeaua băncii cu care lucrează cumpărătorul, sunt efectuate (automat) o serie de verificări privind autenticitatea și soldul disponibil în contul cardului implicat în tranzacție; în funcție de rezultatul acestor verificări, banca decide fie efectuarea plății (transfer bancar - către contul comerciantului care poate fi deschis la orice altă bancă), fie refuză să facă această plată. În ambele cazuri, rezultatul deciziei (confirmare plata sau refuz) este trimis în timp real, parcurgând acest lanț de servere în sens invers, către client. Cu alte cuvinte, în câteva secunde cumpărătorul află dacă banca sa a operat plata sau nu.

E bine de asemenea să se facă precizarea că pe baza acestor patru componente de bază s-au implementat diverse arhitecturi de comerț electronic. Unele combină mai multe componente într-un singur (sub)sistem informatic, pe când altele implementează separat fiecare componentă în parte.

Pentru definirea arhitecturii, proiectanții de sisteme ale comerțului electronic fac o proiectare de ansamblu a sistemului pe baza unei selecții a principalelor cerințe /funcții ale unui sistem de comerț electronic. Important este însă că în cazul unui sistem de comerț electronic, ca de altfel în cazul oricărui sistem complex, arhitectura să fie clar definită la toate nivelele de detaliu.

1.3.5 Tipuri de afaceri (tipologia) in comerțului electronic

Comerțul electronic așa cum l-am reprezentat în figura 3 înglobează o mulțime de tipuri de afaceri, organizate în două mari familii: business-to-business (B2B) și business-to-consumer (B2C), pe scurt afaceri cu firme și afaceri cu consumatorii.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TÎNERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Menționăm însă că aceste două sunt principalele tipuri întâlnite de comerț electronic și cele mai cunoscute dar nu sunt singurele, existând de asemenea și C2C (consumer-to-consumer), B2G (business-to-government), etc. (a se vedea tabelul Matricea comerțului electronic)

Tabel: Matricea comerțului electronic

	Business	Consumer	Government
Business	<p>B2B Aprovizionare, angroșiști</p>	<p>B2C Vanzarea cu amănuntul bunuri și servicii</p>	<p>B2G Licitații publice ale administrației</p>
Consumer	<p>C2B Comparație prețuri</p>	<p>C2C Licitații online</p>	<p>C2G Achitare taxe online</p>
Government	<p>G2B Colectare taxe și impozite, informare</p>	<p>G2C Colectare taxe și impozite, informare</p>	<p>G2G Coordonare, alocare buget</p>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

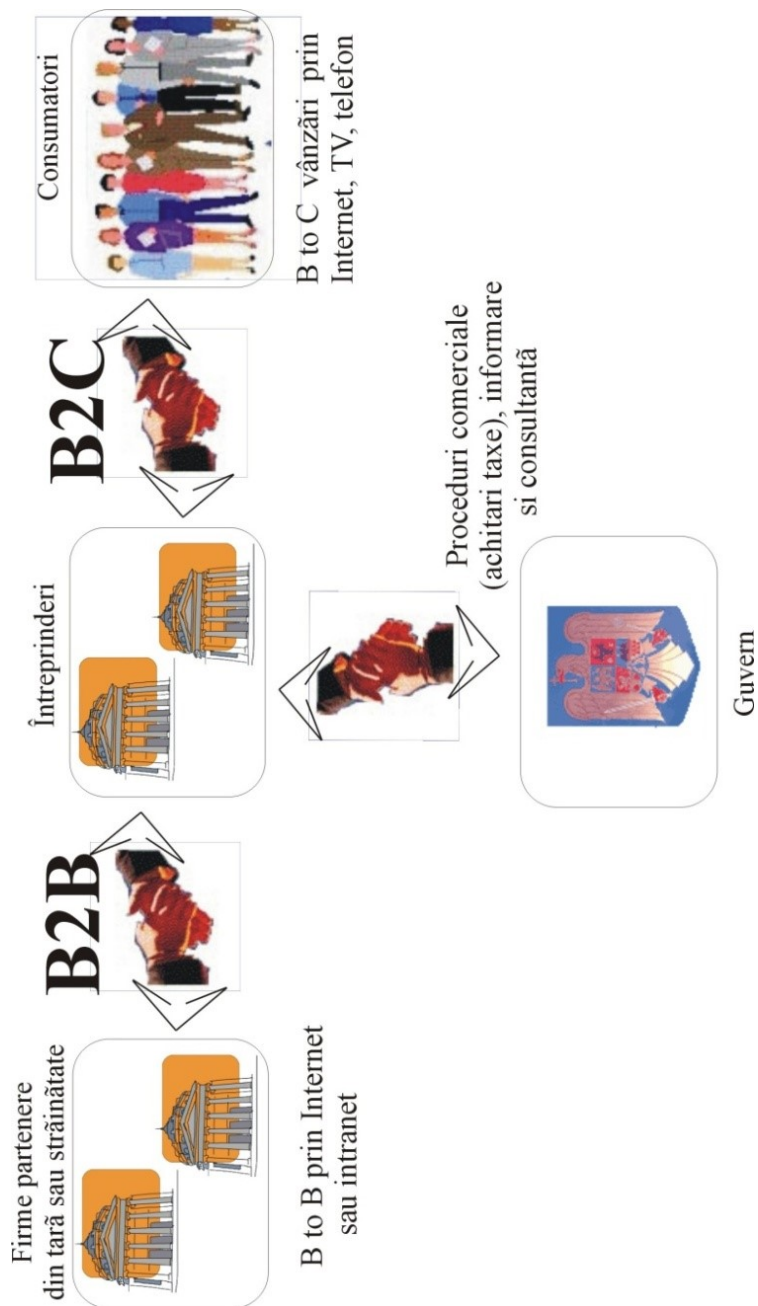

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Figura 3 - O tipologie a comerțului electronic

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

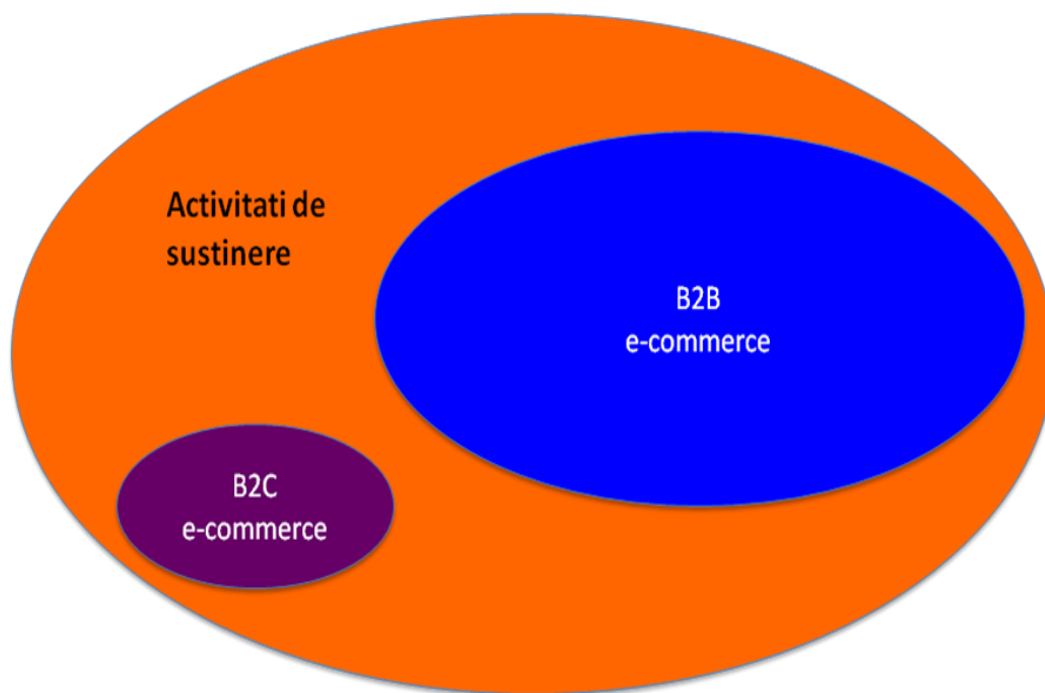
OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Figura 4 - Volumul B2B și B2C în total tranzații comerț electronic

ELEMENTELE COMERTULUI ELECTRONIC

Exemple B2C

B2C

Tranzacțiile B2C se realizează între cumpărători individuali și vânzatori-mari companii. În acest caz, factorul uman este mult mai important, interactivitatea fiind caracteristica de bază în decizia de cumpărare.

- este echivalentul electronic al sistemelor de comandare prin telefon sau mail
- in cazul B2C, un brand puternic poate încuraja cumpărătorul să achiziționeze, să rămână loial și chiar să plătească un preț mai mare.
- în B2C deciziile de cumpărare se iau individual și mai impulsiv
- Decizie de cumpărare: emoțională, bazată pe statut, dorință și preț
- Inovarea, schimbarea, dezvoltarea produselor depind în mare măsură de tendințele de pe piață

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Exemple B2B

www.amazon.com (afacere care a început ca fiind o librărie online urmând să diversifice produsele vândute – cd-uri, muzică, software, jucării – și a devenit în timp cel mai mare retailer online din lume)

www.walmart.com (divizia de vânzări online a companiei Walmart, una dintre cele mai mari companii din lume în ceea ce privește comerțul cu amănuntul)

www.emag.ro (site care se ocupă cu vânzarea online de echipamente și componente IT. eMAG și-a început activitatea în anul 2001 ca un magazin online de sisteme de calcul și produse de birotică)

www.flanco.ro (site-ul de vânzare online al magazinelor de produse electronice, electrocasnice și IT&C din România, operate de compania Flamingo, preluat din 2010 de compania Asesoft)

B2B

Tranzacțiile B2B se caracterizează prin faptul că ambele părți participante la tranzacția comercială, atât vânzătorul cât și cumpărătorul, sunt companii.

- costurile de comunicare sunt reduse drastic sau plățile sunt procesate mai rapid
- în cazul B2B, brand-ul asigură mai mult poziționarea în lista de opțiuni a altei firme
- achizițiile din B2B se fac, de obicei, pe baza unor decizii de grup
- Inovarea, schimbarea, dezvoltarea produselor în B2B sunt impuse de progresul tehnologic
- Tranzacțiile b2b sunt mult mai complexe și necesită o securitate mult mai mare
- Vinderea de produse/servicii către o altă companie implică negocieri asupra prețurilor, distribuției și specificațiilor pentru fiecare produs

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

www.alibaba.com (cel mai mare site de tip b2b conform Forbes)
www.globalsources.com
www.busytrade.com
www.ibm.com/services (site-ul companiei IBM pentru BPO business process outsourcing)
www.asesoftdistribution.ro (site-ul companiei Asesoft special creat pentru firmele colaboratoare și revânzătoare ale produselor comercializate de Asesoft)
www.orange.ro/business-services (site-ul companiei Orange Romania dedicat persoanelor juridice. ATENTIE site-ul Orange Romania are atât secțiune dedicată consumatorului final – persoană individuală – b2c cât și secțiune dedicată unei alte afaceri – persoană juridică – b2b)

C2B

Se referă la persoanele fizice (consumatori) care utilizează Internetul pentru a-și vinde produsele sau serviciile firmelor și/sau caută vânzători care să liciteze pentru produsele sau serviciile de care au nevoie.

Un exemplu clasic al acestui model C2B este cel al site-ului www.priceline.com, în care consumatorul este cel care stabilește criteriile și prețul pentru zboruri avion, croaziere, hoteluri și închirieri automobile iar site-ul încearcă să furnizeze "soluții" corepunzătoare parametrilor impuși de cumpărător. Acest model generează venituri din încasarea unui comision pentru ofertele acceptate de consumatorul final.

www.hellotourist.net (site ce oferă posibilitatea de a trimite cereri de ofertă personalizate către toate unitățile de cazare aflate în baza lor de date)

C2C

Comerțul de tip C2C include indivizii (persoanele) care vând și cumpără între ei produse.

Exemple C2B

Exemple C2C

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Exemple G2B

Cele mai cunoscute site-uri de tip C2C sunt cele de vânzare-cumpărare de produse noi sau de ocazie între diverse persoane prin intermediul licitațiilor online.

www.ebay.com (cel mai mare site de licitații online din lume)

www.okazii.ro (principalul web site românesc dedicat vânzărilor și licitațiilor online, ce aparține companiei Netbridge Services. A luat naștere în anul 2000)

G2B & G2C

Chiar dacă B2C și B2B sunt termeni deveniți deja uzuali în limbajul zilnic, B2G (business-to-government) este relativ nou și menționat uneori și ca G2B. Și acesta amestec (amalgam) de acronime nu se oprește aici, deoarece întâlnim și G2C, care se referă la tranzacțiile pe care Administrația publică (Guvernul) le desfășoară cu cetățenii. Precum plata taxelor, și servicii de informare.

Experții afirmă că piața pentru achiziții (publice) guvernamentale online este enormă iar firmele și investitorii cu spirit de antreprenoriat pot valorifica într-un mod profitabil această oportunitate deschisă de comerțul electronic cu Guvernul.

Conform unui raport al firmei de cercetare Gartner, cheltuielile guvernului SUA prin sistemele de administrație publică vor depăși suma de 6,2 miliarde în 2005 de la 1,5 miliarde cât au fost în 2001.

Cele mai cunoscute site-uri de acest gen sunt cele de licitații publice online precum www.e-licitatie.ro (SEAP – Sistemul Electronic de Achiziții Publice)

www.anaf.ro (site Agenția Națională de Administrare Fiscală)

www.insse.ro (site Institutul Național de Statistică)

www.mafinante.ro (site Ministerul Finanțelor Publice)

În ceea ce privește volumele tranzactionate, în cazul B2B acestea sunt semnificativ mai mari decât cele B2C (a se vedea figura 4). Acest lucru se datorează în principal adoptării tehnologiilor de comerț electronic cu precădere în interiorul companiilor, decât al clienților finali. De asemenea,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

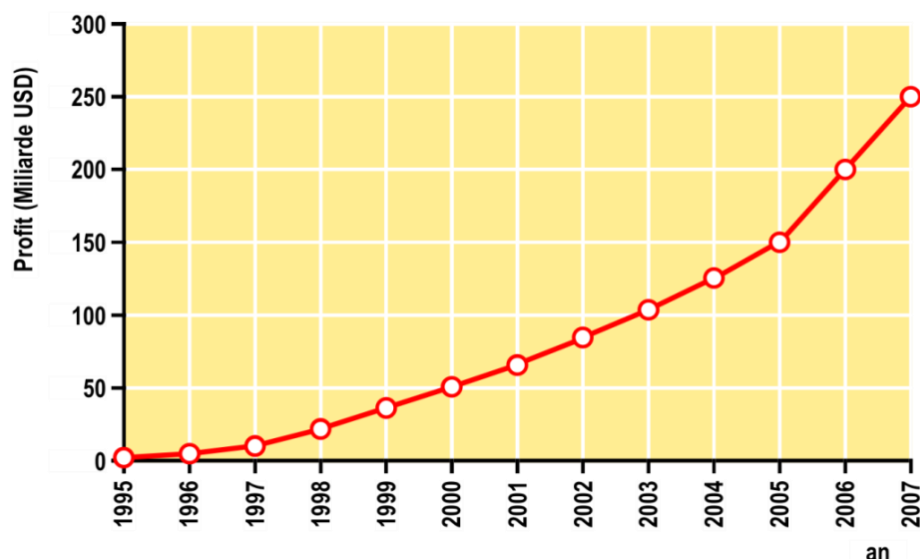
MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

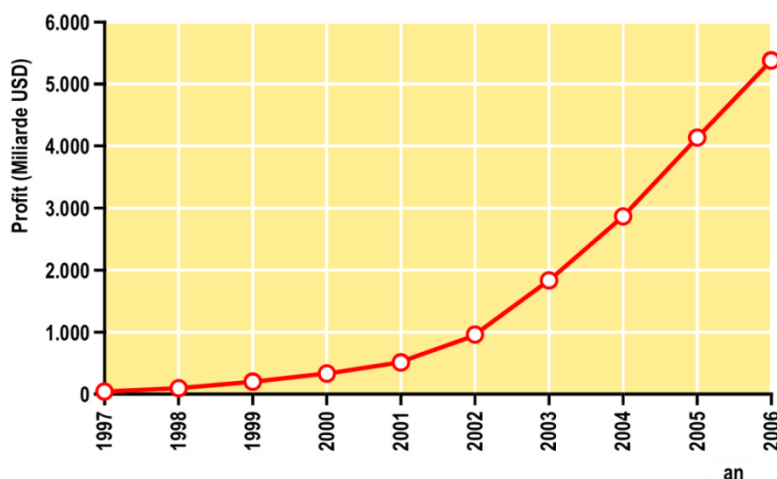
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

trebuie avut în vedere că într-un lanț complet furnizor- producție-distributie-retail există mai multe interacțiuni B2B, și doar una singură de tip B2C.

Figura 5 - Evolutia comerțului electronic B2B

Figura 6 - Evolutia comerțului electronic B2C

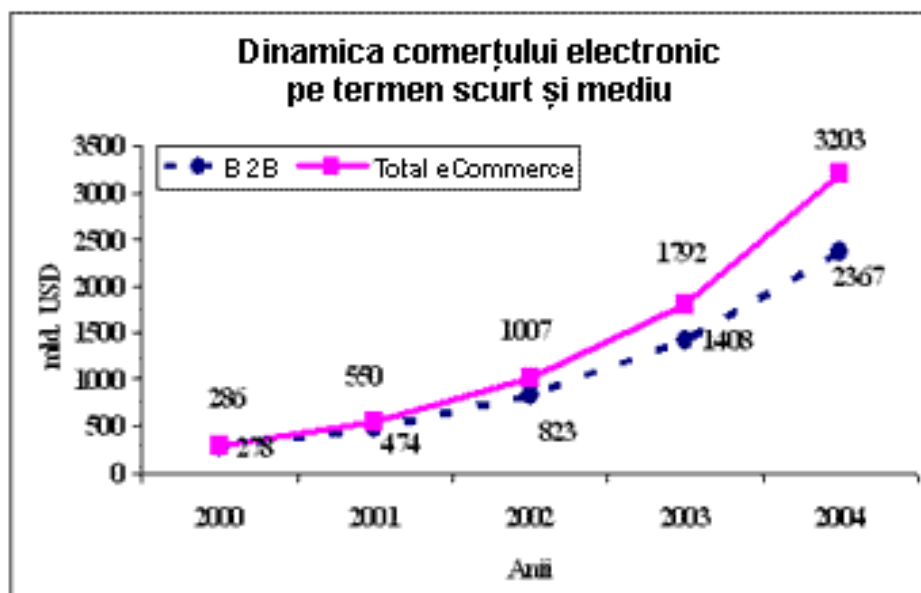
Evoluțiile din comerțul electronic (vezi Fig.7) arată cu claritate faptul că B2B a devenit un domeniu extrem de atractiv pentru marile companii, care vor ajunge ca, la un moment dat, să-i excludă de pe piață pe competitorii lor de dimensiuni mai reduse.

În 1998, raportul B2B față de B2C era de 5,5:1, iar în 2003 crește la 12:1.

În anul 2000, la nivel mondial, volumul total al afacerilor B2B a depășit 433 miliarde dolari (dublu aproape față de 1999) și a ajuns la 1000 miliarde dolari anul 2001.

Pe termen-scurt și mediu, creșterea comerțului electronic este în continuare determinată de segmentul B2B, care în 2002 reprezenta cca. 80% din activitatea de comerț electronic(eCommerce) și crește la cca. 88% în 2006.

Figura 7

Pentru a asigura succesul pe termen lung al unui proiect de comerț electronic, arhitectura acestuia trebuie proiectată cu grijă ținând cont de toate aspectele (legate de afacerea în sine) cu care se va confrunta sistemul, lăsând totodată porțițe care să permită adaptarea sa în timp, pe măsură ce apar noi provocări iar tehnologiile evoluează.

1.3.6 Reglementări privind comerțul electronic

Săturându-se să fie codaș al Europei în domeniul informaticii, guvernul României a elaborat și înaintat spre aprobare legi electronice. În paralel, guvernul a lansat o serie de proiecte pentru care se vor organiza

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

licitații, proiecte care accelerează introducerea informatizării în toate domeniile.

Pe această linie s-au înscris ulterior mai multe Directive, Decizii sau Recomandări ale Comisiei Comunității Europene, cele mai importante fiind DIRECTIVA 1999/93/EC și DIRECTIVA 2000/31/EC.

1. DIRECTIVA 1999/93/EC - privind cadrul comunitar pentru semnătura electronică, are drept scop facilitarea semnăturii electronice și recunoașterea legală a acesteia.

2. DIRECTIVA 2000/31/EC - privind comerțul electronic stabilește cadrul pentru legislațiile naționale privind serviciile informatice destinate pieței interne, în special privind regimul transmisiilor comerciale și al contractelor, răspunderea intermediarilor, soluționarea litigiilor, cooperarea între statele membre pe această problemă.

Pentru a funcționa corect relația între firme și consumatori, sunt necesare legi care să stabilească condițiile și termenii afacerilor.

Legile comerțului electronic sunt :

- **Legea privind semnătura electronică (prezentată în Anexă);**
- **Legea privind comerțul electronic (prezentată în Anexă);**
- **Legea privind protecția datelor personale;**
- **Legea cadru privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal;**
- **Legea privind datele personale;**

Legislație privind comerțul electronic

Legea comerțului electronic 365/2002 Republicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 403 din 10 mai 2006 Hotarirea Guvernului nr. 1308 din 11/20/2002 privind aprobarea Normelor metodologice pentru aplicarea Legii 365/2002 privind comerțul electronic

Legea 121/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic

Legea 365/2002 privind comerțul electronic - versiunea inițială

**Un ABC
legislativ...**

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Ordonanta privind protecția consumatorilor la încheierea și executarea contractelor la distanță 130/2000 - Republicat în Monitorul Oficial cu numărul 177 din data de 7 martie 2008 Ordonanta Guvernului nr. 130/2000 privind regimul juridic al contractelor la distanță - versiunea inițială

Legea 51/2003 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 130/2000 privind regimul juridic al contractelor la distanță

Ordonanța nr. 85 din 19 august 2004 privind protecția consumatorilor la încheierea și executarea contractelor la distanță privind serviciile financiare - Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 899 din 28 decembrie 2007 - modificată de OUG 65/2009 și Legea nr. 196/2010

Legea semnăturii electronice - 455 / 2001 - Publicat în Monitorul Oficial nr 429/2001 Norme tehnice și metodologice pentru aplicarea Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică - HG 1259/2001, modificat prin HG 2303/2004

Regulamentul BNR 6 din 11 Octombrie 2006 privind emiterea și utilizarea instrumentelor de plată electronică și relațiile dintre participanții la tranzacțiile cu aceste instrumente

Acte normative care cuprind referiri la spam (mesaje comerciale nesolicitate): Legea comerțului electronic (art. 1 pct. 8, Art. 6)

Normele metodologice pentru legea comerțului electronic (art. 7-9)

Ordonanța privind protecția consumatorilor la încheierea și executarea contractelor la distanță (art. 15)

Legea privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice- 506/2004 (art. 12)

Legea pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date - 677 / 2001

Legea privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice- 506/2004

Legea nr. 298/2008 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații

Legea privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal - 102/2005

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Hotărârea Guvernului nr. 195/2010 privind aprobarea Strategiei naționale "e-Romania"

Auto-reglementare

Codul de bune practici pentru Comerțul Online din Romania – Asociația Română a Magazinelor online

Standardele privind publicitatea online IAB Romania (Interactive Advertising Bureau)

Convenția privind Criminalitatea Informatică a Consiliului Europei Versiunea Română (Oficială - publicată în M. Of Partea I nr. 343 din 20/04/2004)

Protocolul adițional la Convenția privind Criminalitatea Informatică a Consiliului Europei, referitor la incriminarea actelor de natură rasistă și xenofobă săvârșite prin intermediul sistemelor informatice Versiunea Română (Oficială - publicată în M. Of Partea I nr. 278 din 28/04/2009)

Principalul câștig obținut prin legile comerțului electronic este acela de intrare în legalitate a comerțului electronic și apariția unei garanții de securitate a transmisiilor de date și a plăților electronice.

Legea semnăturii electronice este cheia de la poarta comerțului electronic și această lege va funcționa conform unor norme care vor fi îmbunătățite pe parcursul dezvoltării comerțului electronic.

Până acum orice act autentic era legalizat de către un notar public, dar având în vedere această lege a semnăturii electronice, autentificarea actului o va face semnătura electronică. La baza semnăturii stau certificate de identitate, care vor putea fi emise de minimum cinci organizații sau firme acreditate guvernamental. Termenul de valabilitate a certificatului va fi de trei ani de zile, data și ora eliberării lui, precum data și ora expirării fiind disponibile prin intermediul unui registru electronic de certificate menținut de firma care eliberează certificatele. Acest registru se va putea consulta prin intermediul Internetului sau prin alte mijloace de comunicare.

Legea comerțului electronic prevede ca:

"Mesajul electronic este orice informație generată, trimisă, recepționată sau stocată prin mijloace electronice, optice sau prin altele similare, incluzând, dar nelimitându-se la, schimbul electronic de date, poștă electronică, telegramă, telex sau fax ". Această lege se va aplica oricărui tip de informație prezentată sub forma unui mesaj electronic folosit în activități comerciale.

Cel mai mare câștig îl va avea consumatorul care va fi protejat la achiziționarea sau transferul de bunuri.

1.3.7 Sarcină de învățare

Se lucrează în echipe de 3-4 persoane. Fiecare echipă va cauta și identifica 2 companii care au o poveste de succes în domeniul comerțului electronic. Membrii echipei vor identifica o companie care activează exclusiv în mediul on-line și o companie care activează atât în comerțul clasic cât și în mediul on-line. Se vor identifica factorii care au contribuit la succesul fiecăruia dintre cele 2 companii alese și se va întocmi un raport care va fi predat la următoarea dată stabilită în calendarul disciplinei.

1.4. Rezumat

În acest capitol ați învățat despre istoria Internetului și a WWW-ului, inclusiv cum aceste tehnologii au evoluat din proiecte de cercetare și s-au dezvoltat devenind infrastructura suport a comerțului electronic. Am observat faptul că, e-commerce-ul (comerțul electronic) reprezintă îmbinare tehnologiei informației cu comerțul clasic contribuind astfel la facilitarea modului în care indivizii și afacerile desfășoară activități comerciale, efectuând tranzacții într-un mod mult mai eficient.

De asemenea am studiat câteva tipuri de comerț electronic și legile care guvernează acest fenomen pe teritoriul României.

Pentru a rezuma această unitate de studiu vă propun să răspundeți la următoarele **întrebări recapitulative**:

1. Definiții acceptate ale comerțului electronic.
2. Realizați o paralelă între etapele tranzacției comerciale clasice și celei electronice.
3. Care sunt componentele sistemului de comerț electronic?
4. Clasificați tipurile de afaceri din sfera comerțului electronic după criteriul subiecților participanți la aceste afaceri.
5. Caracterizați tranzacțiile B2B.
6. Enumerați legile care guvernează comerțul electronic și care este principalul câștig obținut prin aceste legi.

Cuvinte cheie: comerț electronic, rețeaua Internet, „World Wide Web”, B2B, B2C, G2B, C2B, semnătură electronică, legile comerțului electronic.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

1.5. Testul nr. 1 de autoevaluare

1. Tranzacțiile care se caracterizează prin faptul că ambele părți participante la tranzacția comercială, atât vânzătorul cât și cumpărătorul, sunt companii, aparțin tipului de comerț:
  - a. B2B
  - b. B2C
  - c. G2B
  - d. B2G
2. Structura unui sistem de comerț electronic este alcătuită din:
  - a. Client
  - b. Comerciant
  - c. Dispecer plăți
  - d. Toate cele de mai sus
3. Internetul poate fi definit ca fiind:
  - a. o colecție de documente interconectate și alte resurse, unite prin „hyperlink”-uri și „url”-uri.
  - b. Un sistem global de rețele de calculatoare interconectate.
  - c. activitatea comercială care are loc prin intermediul calculatoarelor conectate între ele.
  - d. Nici una dintre afirmațiile anterioare
4. Din legislația care reglementează comerțul electronic fac parte următoarele legi:
  - a. Legea privind comerțul electronic
  - b. Legea privind semnătura electronică
  - c. Legea privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal
  - d. Toate variantele de mai sus
5. Comerțul electronic în accepțiunea OECD - Organizației Economice de Cooperare și Dezvoltare este:
  - a. desfășurarea unei afaceri prin intermediul rețelei Internet, vânzarea de bunuri și servicii având loc offline sau online.
  - b. o metodă modernă de afaceri, care se adresează nevoilor firmelor, piețelor și clienților prin reducerea costurilor, concomitent cu îmbunătățirea calității produselor și serviciilor, precum și creșterea vitezei de livrare sau prestare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

c. colecția de instrumente și practici ce presupun utilizarea tehnologiilor Internet și care permit unei firme de a crea, întreține și optimiza relațiile de afaceri cu alte firme și consumatorii individuali

d. Nici una dintre variantele enunțate aici

Notă:

Toate subiectele sunt obligatorii. Fiecare subiect are o singură variantă de răspuns corectă și este punctat cu 1,8 puncte. Un punct se oferă din oficiu. Timp de lucru 20 de minute.

Temă de referat:

Dezvoltați în maxim 1000 de cuvinte tema:

„Impactul cadrului legal național și internațional asupra dezvoltării comerțului electronic.”

Referatul se va transmite pe adresa de mail razvan@ulbsibiu.ro cu termenul limită prevăzut în calendarul disciplinei.

Exercitii Internet: Cauta on-line:

1. Vizitati site-ul companiei Amazon.com (www.amazon.com) și localizati identificati informatiile recente despre urmatoarele aspecte:
  - Găsiți topul primelor 5 cele mai bine vândute cărți despre comerț electronic
  - Găsiți o recenzie a uneia dintre aceste 5 cărți
  - Descrieți serviciile oferite clienților și evidențiați beneficiile achiziționării unei cărți de pe site
2. Accesați site-ul Nike (<http://nikeid.nike.com/nikeid/index.jsp>) și personalizați-vă propria pereche de încălțăminte sport. Apoi accesați site-ul Mercedes www.mercedes-benz.ro și configurați-vă mașina visurilor. Care sunt avantajele fiecărei activități? Dar dezavantajele?
3. Vizitați site-ul bigboxx.com și identificați serviciile pe care compania le oferă clienților săi. În ce categorie de comerț electronic se încadrează această afacere?

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

1.6 Concluzii

Acest capitol a dorit sa evidențieze amploarea și importanța fenomenului numit comerț electronic dar săși puncteze acele „pietre de hotar” importante în dezvoltarea lui.

Fără îndoiala că traim într-o lume caracterizată prin dinamism și globalism iar dezvoltarea fără precedent din ultimii ani a tehnologiei informației și răspandirea internetului a marcat modul în care lumea își face cumpărăturile dar și modul în care sunt făcute afacerile.

De aceea studiul comerțului electronic este o condiție obligatorie pentru orice antreprenor sau manager care nu vrea să piardă marea oportunitate oferită de acest fenomen.

În continuare vom aprofunda detalii legate de tipuri de comerț electronic și vom vedea care sunt modelele de afaceri întâlnite în acest tip de comerț.

1.7 Bibliografie

Referințe bibliografice

1. *Robin Elisabeth Mansell, Uta Wehn, Knowledge societies. Information technology for sustainable development, Oxford University Press, New York, 1999, p.23*
2. <http://www.csis.org/gov/rc/cyber.html>
3. *Kalakota, R., Whinston, A.B. Frontiers of Electronic Commerce, Addison Wesley, Reading, MA, 1996*
4. *Kestenbaum, M.I., Straight, R.L.– „Paperless grants via the Internet”, in Public Administration Review, 1996 56(1), pp. 114-120*
5. *Geller, D.P.– The Yin and Yang of Electronic Commerce, <http://idm.internet.com>*
6. *Gary P. Schneider, Electronic commerce seventh edition, Thomson Course Tehnology, 2007*
7. www.businessinsider.com
8. www.bluedog.ro/it_channel

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Bibliografie selectivă

1. Amor, D., The E-Business (R)evolution, Living and Working în an Interconnected World, Hewlett-Packard Professional Books, 2000, pp. 354-391.
2. Andrew S. Tanenbaum, "*Rețele de calculatoare*", Editura Computer Press Agora, 1997.
3. Bob Constantin, *Comerț electronic*, Editura Dacia Europa Nova, Lugoj, 2001
4. Efraim Turban, Jae Kyu Lee, Dave King, Judy McKay, Peter Marshall, *Electronic commerce*, 2008 - A managerial perspective, Prentice Hall, 2008
5. Gary P. Schneider, *Electronic commerce seventh edition*, Thomson Course Tehnology, 2007
6. J.F.Rayport, B.Jaworski – "*Introduction to e-Commerce*", McGraw-Hill Higher Education, 2000
7. Ravi Kalakota, Andrew B. *Frontiers of electronic commerce*, Editura Macmillan Computer Publishing, New York, 1996
8. Suddards Hammond, *E-commerce: a guide to the law of electronic business*, edited by Stephen York and Ken Chia, 1999
9. Șerbu, Răzvan, *Comerțul electronic*, Editura Continent, 2004

Răspunsuri corecte pentru testul 1 autoevaluare (se vor poziționa la sfârșitul suportului de curs) :1-a, 2-d, 3-b, 4-d, 5-a

ANEXA 3

Exemplu 2 de elaborare a unei unități de studiu.

Unitatea de studiu 3.

Managementul și gestiunea riscului de firmă

Cuprins

3.1. Introducere.....	1
3.2. Obiectivele unității de studiu	1
3.3. Riscul de firmă: concept și tipologie.....	2
3.3.1. Aspecte teoretice	2
3.3.2 Exemplificarea și fixarea cunoștințelor.....	9
3.3.3 Sarcină de învățare	11
3.4. Rezumatul unității de studiu, cuvinte cheie.....	11
3.5. Test de autoevaluare	12
3.6. Concluzii.....	13

3.1. Introducere

O afacere este practic inseparabilă de cel care o inițiază, de cel care o finanțează și de riscul pe care și-l asumă fiecare dintre părți. Prezenta unitatea de învățare face referire la managementul și gestiunea riscului de firmă prin evidențierea clară, succesivă, a riscurilor cu care aceasta se poate confrunta la nivel endogen.

Cunoștințe preliminare

Pentru înțelegerea și delimitarea clară a categoriilor de riscuri sunt necesare cunoștințe de finanțe și analiză economico-financiară.

Resurse necesare și recomandări de studiu

Apelarea la materiale concrete precum situațiile financiare finale (cont de profit și pierdere, bilanț contabil) fac mult mai facilă înțelegerea indicatorilor ce cuantifică riscurile cu care se pot confrunta firmele.

Durata medie de parcurgere a unității de studiu este de 2 ore

3.2 Obiectivele unității de învățare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

- *Identificarea categoriilor de riscuri la care sunt supuse firmele*
- *Deprinderea indicatorilor cu ajutorul cărora se poate cunatiifica/determina riscul de exploatare*
- *Înțelegerea importanței identificării cifrei de afaceri minime necesare de obținut pentru plata dividendelor*
- *Determinarea factorilor care conduc la risc de faliment cu ajutorul metodelor scoring*

3.3. Riscul de firmă: concept și tipologie

3.3.1. Aspecte teoretice

În ceea ce privește definirea, cuantificarea, previziunea, gestiunea și managementul riscului de firmă, lucrurile sunt clare, bine delimitate și conturate în literatura de specialitate.

Referindu-se, concret, la firmă, Ovidiu Nicolescu, clasifică deciziile manageriale, după riscurile care le însoțesc, astfel:

- decizii luate în condiții de certitudine, adică acelea în care obiectivele stabilite au o probabilitate maximă de realizare și condițiile de realizare nu ridică probleme deosebite (evident, asemenea cazuri sunt rare în zilele noastre);
- decizii luate în condiții de incertitudine, în care obiectivele au de asemenea o probabilitate mare de realizare, însă sunt dubii serioase asupra modului de realizare, fiind variabile mai greu controlabile;
- decizii luate în condiții de risc, decizii în care obiectivul fixat este posibil de realizat, dar este o mare nesiguranță privind modalitățile de urmat, care pot face ca obiectivul să nu se realizeze.

Ținând seama de faptul că soarta unei decizii ține deci de factorii de mediu în care urmează să se realizeze, o definiție a riscului de firmă se formulează astfel: „*Riscul reprezintă variabilitatea rezultatelor sub presiunea factorilor de mediu*“.

Pornind de la faptul că, în mod conștient, nimeni nu își asumă un risc dacă nu are în vedere un câștig și că între acești doi parametri trebuie să funcționeze o corelație bine concepută și controlată, se poate ajunge la o altă concluzie, și anume la faptul că se consideră echilibru economic și financiar acceptabil acela care compensează riscul asumat.

Potrivit aceluiași autor, firmele s-ar confrunta cu următoarele categorii de riscuri:

- ⊗ Riscuri economice, în care include: inflația (dobânda și cursul valutar), riscul de exploatare, riscul investițional etc.).
- ⊗ Riscuri financiare (lichiditate, solvabilitate, îndatorare excesivă etc.).
- ⊗ Riscuri comerciale (preț, transport, vânzare etc.).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

- ⊗ Riscuri de fabricație (calitate, neîncadrare în consumuri, nerealizare programe etc.).
- ⊗ Riscuri politice (restrângere importuri, licențe, neacceptare în unele țări, riscul de țară etc.).
- ⊗ Riscuri sociale (demotivarea personalului, creșteri salariale insuportabile, cultură organizațională antieconomică etc.).
- ⊗ Riscuri juridice (pierderea sau distrugerea mărfii, neîncasarea creanțelor, pierdere proprietate, blocare afacere etc.).
- ⊗ Riscuri naturale.

După J. Ch. Matche, riscurile firmei ar fi:

1. Riscuri politice
2. Riscuri economice
3. Riscuri juridice
4. Riscuri tehnologice
5. Riscuri financiare

Se observă că lipsesc riscurile comerciale, de fabricație, sociale și naturale și apar în plus riscurile tehnologice.

Din simpla comparație se poate concluziona că problema identificării și definirii riscurilor de firmă rămâne deschisă. Între practicieni, riscul de firmă este clasificat astfel:

- 1. Risc de exploatare**
- 2. Risc financiar**
- 3. Risc de faliment**

Riscul de exploatare ar proveni din inadaptarea la mediu (calitate, costuri – ca nivel și structură –, profit, variația mesajelor pieței, modificarea factorilor de producție etc.).

Riscul financiar ar proveni din structura capitalurilor în funcție de costul mediu al acestora.

Riscul de faliment fiind, de regulă, un sumum al riscului economic și al celui financiar (precum și a unor cauze de conjunctură), s-ar datora deficitelor financiare periodice sau definitive, cauzate de insolvabilitate.

După D. Mărgulescu, diagnosticul general și gestiunea riscului vizează 5 M, adică:

- MEN = potențialul uman, cu tot ce ține de dimensiunea și calitatea acestuia (competența profesională și managerială);
- Money = problematica financiară;
- Merchandise = cantitatea, calitatea și evaluarea stocurilor;
- Materials = evaluarea cantitativă și calitativă a activelor fixe în special (ca nivel tehnic, fiabilitate, performanță etc.).
- Market = poziția pe piață, distribuția produselor și serviciilor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Riscul de exploatare

C. Stănescu dezvoltă riscul de exploatare sau operațional, definindu-l ca fiind posibilitatea de a nu se recupera totalitatea cheltuielilor efectuate din veniturile obținute.

Problema esențială pe care autorul o semnalează este determinarea gradului minim de utilizare a capacității de producție care să asigure veniturile acoperitoare pentru cheltuielile care se efectuează.

Se pornește de la ecuația:

$$CA - (CV + CF) = 0,$$

în care:

CA = cifra de afaceri sau producția (Q);

CV = cheltuielile variabile;

CF = cheltuielile fixe sau convențional constante).

Din ecuație ar rezulta că nu există risc de exploatare, în sensul că volumul activității (veniturile) acoperă toate cheltuielile. În realitate este un risc, în sensul că activitatea cuantificată ca atare nu are rezultatul final al oricărei activități economice (profitul). Ca urmare, ar putea fi utilizat modelul din următoarea ecuație:

$$CA = CV + CF + P$$

unde:

P = profitul scontat.

Pentru analiză sunt propuse două modele, și anume:

- modelul de analiză cu ajutorul intervalului de siguranță (sau indicatorul de poziție), în care:

$$IS = \frac{CA_{\text{maxim}} - CA_{\text{minim}}}{CA_{\text{maxim}}}$$

Se consideră că situarea cifrei de afaceri față de punctul critic are următoarea semnificație:

- până la 10%, firma are o stare instabilă;
- între 10-20%, firma are o stare relativ stabilă;
- peste 20%, situația firmei este confortabilă;

- modelul de analiză cu folosirea coeficientului efectului de levier de exploatare (coeficient de pârghie de exploatare), în care:

$$KL = \frac{CA - CV}{CF} = \frac{\text{Marja brută}}{CF}$$

Când KL intră sub 1, avem de-a face cu risc de exploatare, în sensul că firma nu își poate acoperi cheltuielile din venituri proprii, deci nu își poate recupera factorii de producție, intrând în zona riscului de faliment.

Fără să abordăm exhaustiv modul de determinare a riscului de firmă, gestiunea și managementul acestuia, rezultă cât de complexă este această problemă.

Ne exprimăm opinia că rațiunile care vin din activitatea practică sunt de luat în seamă cu prioritate. Deci susținem gruparea riscului de firmă în cele trei categorii arătate:

- riscul economic, derivând din variabilitatea imprevizibilă a factorilor de producție sub presiunea factorilor de mediu;
- riscul financiar, având drept cauze evoluțiile imprevizibile ale pieței financiare;
- riscul de faliment, însumând cele două, plus efectul factorilor de conjunctură.

În cadrul acestora, ar urma să fie incluse și dezvoltate, concretizate și completate celelalte categorii de riscuri arătate și altele, care încă nu au fost până acum conturate suficient.

După aceasta, urmează să se conceapă o metodologie de gestiune și managementul riscului de firmă, cu un sistem de indicatori adecvați.

Cea mai mare performanță pe care o poate înregistra un manager este ținerea sub control a riscului de firmă și pilotarea firmei, fără turbulențe majore, pe traiectoria strategică fixată. Însă, o asemenea performanță este de neimaginat fără stăpânirea managementului și gestiunii riscului de firmă.

Referindu-ne la manageri, după opinia noastră, cele mai grave riscuri cu care aceștia se confruntă sunt două:

- riscul de a nu realiza un volum de activitate care să acopere din veniturile proprii, cheltuielile firmei, risc care poate duce la falimentul firmei;
- riscul de a nu realiza un volum de activitate care să genereze un profit care să acopere dividendele scontate de deținătorii de capitaluri (de acționari), risc care, de regulă, antrenează nemulțumiri care duc la înlocuirea managerilor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Riscul financiar

Întrucât problematica cifrei de afaceri minime pentru acoperirea cheltuielilor a fost tratată mai sus, în continuare, redăm unele elemente referitoare la dimensionarea, gestiunea și managementul riscului de a nu asigura dividendele așteptate de către deținătorii de capitaluri din firmă.

Cifra de afaceri minimă pentru plata dividendelor este indicatorul ce cuantifică cel mai bun risc financiar.

Pentru determinarea acestui indicator se parcurg următoarele etape:

1. Determinarea volumului dividendelor pretinse de către acționari se face folosind relația:

$$D = \frac{K_s \cdot rd}{100}$$

în care:

D = volumul dividendelor;
K_s = capitalul social;
Rd = rata dividendului pretins.

2. Determinarea profitului net

Este necesar să se calculeze acest indicator întrucât dividendul se asigură din profitul net.

Se calculează după relația:

$$P_n = D + \left(\frac{cpf}{100 - cpf} \right) \cdot 100$$

în care:

cpf = cota din profit care rămâne firmei.

3. Determinarea profitului brut

Indicatorul este necesar întrucât profitul net are ca sursă de formare profitul brut.

Se determină după relația:

$$PB = P_n + \left(\frac{CI}{100 - CI} \right) \cdot P_n$$

În care:

PB = profitul brut;

CI = rata de impozit pe profit.

4. Determinarea costurilor

Indicatorul este necesar pentru calculul cifrei de afaceri minime care să asigure profitul necesar realizării dividendelor pretinse de acționari.

Se determină astfel:

$$C = \frac{PB}{\frac{RRC}{100}}$$

În care:

C = costul aferent cifrei de afaceri;

RRC = rata rentabilității la costuri calculată astfel = $\frac{PB}{\text{Costuri}} \cdot 100$.

5. Determinarea cifrei de afaceri minime

Se face astfel:

$$\text{CA minimă pentru plata dividendelor} = C + PB$$

6. Determinarea timpului necesar pentru realizarea cifrei de afaceri minime

Se determină după relația:

$$CA \text{ lunară programată} = \frac{CA_p}{12}$$

În care:

Cap = cifra de afaceri programată pe anul respectiv

$$T = \frac{CA \text{ minimă}}{CAL}$$

În care:

CAL = cifra de afaceri lunară programată

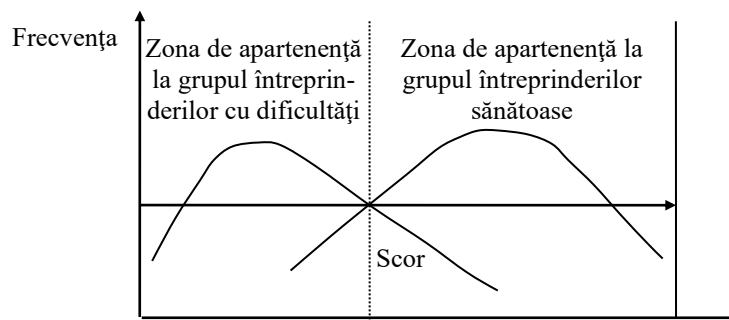
Riscul de faliment

O modalitate de sintetizare a riscului de faliment o oferă metoda scorurilor (scoring).

Metoda elimină, în parte, dezavantajele indicatorilor prezentați, respectiv faptul că ei sunt construiți pe date din trecut și, ca urmare, dau imaginea incompletă privind riscul viitor al firmei.

Metoda „scoring“ are ca obiectiv furnizarea unor modele predictive pentru evaluarea riscului de faliment al unei întreprinderi. Aceasta se bazează pe tehnicile statistice ale analizei discriminate. Aplicarea ei presupune observarea unui ansamblu de întreprinderi format din două grupuri distincte: un grup de întreprinderi cu dificultăți financiare și un grup de întreprinderi sănătoase. Pentru fiecare dintre cele două grupuri se stabilește o serie de rate, după care se determină cea mai bună combinație liniară de rate care să permită diferențierea celor două grupuri de întreprinderi.

Ca urmare a aplicării analizei discriminate, se obține pentru fiecare întreprindere un scor „Z“, funcție liniară de un ansamblu de rate. Distribuția diferitelor scoruri permite separarea întreprinderilor sănătoase de cele în dificultate, așa cum arată în schema de mai jos.

Scorul „Z“ atribuit fiecărei întreprinderi se determină cu ajutorul funcției:

$$Z = a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3 \dots\dots\dots + a_nx_n$$

unde:

x = reprezintă ratele implicate în analiză;

a = coeficientul de ponderare al fiecărei rate.

În teoria și practica economică au fost elaborate numeroase modele bazate pe metoda scorurilor, dintre care cele mai cunoscute sunt: modelul Altman; modelul Conan și Holder; modelul Holder, Loeb și Portier, modelul Centralei Bilanțurilor Băncii Franței etc.

Redăm în continuare două dintre aceste modele, aparținând unor școli diferite de gândire economică.

FUNCȚIA ALTMAN

Funcția Altman a fost stabilită pe baza rezultatelor unui eșantion de 66 întreprinderi (din care 33 de întreprinderi cu dificultăți de natură financiară).

Din studierea variabilelor acestei funcții se remarcă preponderența celor privind structura financiară și eficiența utilizării patrimoniului.

$$Z = 1,2x_1 + 1,4x_2 + 3,3x_3 + 0,6x_4 + x_5$$

$$x_1 = \frac{\text{Active circulante}}{\text{Activ total}}$$

$$x_2 = \frac{\text{Profit reinvestit}}{\text{Activ total}}$$

$$x_3 = \frac{\text{Rezultatul brut al exercitiului}}{\text{Activ total}}$$

$$x_4 = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Împrumuturi pe termen lung și mediu}}$$

$$x_5 = \frac{\text{Cifra de afaceri}}{\text{Activ total}}$$

Z are următoarele semnificații:

- Z < 1,8 firma este aproape de faliment;
- Z 1,8 – 3 firma este în situația de deficit;
- Z > 3 = firma este solvabilă.

MODELUL CONAN ȘI HOLDER

Conan și Holder au propus o serie de funcții particularizate pe sectoare de activitate. Astfel, pentru întreprinderile industriale au propus funcția:

$$Z = 16x_1 + 22x_2 - 87x_3 - 10x_4 + 24x_5$$

$$x_1 = \frac{\text{Creanțe + disponibilități}}{\text{Datoriile termenscurt}}$$

$$x_2 = \frac{\text{Capital permanent}}{\text{Pasiv total}}$$

$$x_3 = \frac{\text{Cheltuiel financiare}}{\text{Cifra de afaceri}}$$
$$x_4 = \frac{\text{Cheltuiel salariale}}{\text{Valoare adăugată}}$$
$$x_5 = \frac{\text{Excedentul brut din exploatare}}{\text{Valoare adăugată}}$$

Interpretare:

- $Z < 40$ firma este într-o zonă nefavorabilă;
- Z între 40 – 90 firma este într-o zonă de incertitudine;
- $Z > 90$ = firma este solvabilă, într-o zonă favorabilă.

3.3.2. Exemplificare și fixarea cunoștințelor

Risc de exploatare

O societate comercială obține din vânzarea produselor finite 50.000 lei. Cheltuielile totale sunt în sumă de 40.000 lei din care 10.000 lei reprezintă cheltuieli fixe. Cât este coeficientul de levier? Cât este profitul ce se obține?

Soluționarea problemei

$$KL = \frac{CA - CV}{CF}$$

CA = 50.000 lei

CV = CT – CF = 40.000 lei – 10.000 lei = 30.000 lei

$$KL = \frac{50000 - 30000}{10000} = 2, \text{ firma nu se confruntă cu risc de exploatare}$$

Profit = CA – CT = 50.000 lei – 40.000 lei = 10.000 lei

Risc financiar

Se dau următoarele informații::

- ♣ capitalul social (KS) = 2.500 milioane lei,
- ♣ se cer dividende egale cu rata dobânzii bancare ($rd = 30\%$),
- ♣ cota de profit care rămâne firmei (CPF) = 75%,
- ♣ cota de impozit pe profit (CI) = 25%,
- ♣ rata rentabilității la costuri (P/C) – RRC = 20%,
- ♣ cifra de afaceri anuală programată = 30.000 milioane.

Care este cifra de afaceri minimă pentru plata dividendelor și în cât timp se va realiza?

Soluționarea problemei:

- ♣ dividendul pretins (D) = $KS \cdot rd = \frac{2.500 \cdot 30}{100} = 750$ milioane lei ,
- ♣ profitul net (PN) = $D + \left(\frac{CPF}{100 - CPF} \right) \cdot D = 750 + \left(\frac{75}{100 - 75} \right) \cdot 750 = 3.000$ milioane lei ,
- ♣ profitul brut (P) = $PN + \left(\frac{CI}{100 - CI} \right) \cdot PN = 3000 + \left(\frac{25}{100 - 25} \right) \cdot 3.000 = 3.990$ milioane lei ,
- ♣ costurile = $\frac{PB}{\frac{RRC}{100}} = \frac{3990}{\frac{20}{100}} = 19950$ milioane lei ,
- ♣ **CA minimă = C + PB = 19.950 + 3.990 = 23.940 milioane lei,**
- ♣ timpul în care se realizează CA minimă pentru asigurarea dividendelor,
- ♣ CA lunară = $\frac{CA \text{ anuală}}{12} = \frac{30.000}{12} = 2.500$ milioane lei ,
- ♣ $T = \frac{CA \text{ minim}}{CAL} = \frac{23.940}{2.500} = 9,5$ luni ,

deci CA minimă se realizează la jumătatea lunii octombrie.

Risc de faliment

Se dau următoarele informații: active circulante 240 u.m., active totale 300 u.m., pierdere 15 u.m., capital propriu 20 u.m., împrumuturi pe termen mediu și lung 100 u.m., cifra de afaceri 360 u.m. Să se determine scorul Z pentru riscul de faliment conform funcției Altman.

Soluționarea problemei

Având în vedere că în situația dată firma are pierdere, profitul reinvestit este egal cu zero iar pentru rezultatul brut al exercițiului se ia în considerare pierderea.

$$Z = 1,2x_1 + 1,4x_2 + 3,3x_3 + 0,6x_4 + x_5$$

$$x_1 = \frac{\text{Active circulante}}{\text{Activ total}}$$

$$x_2 = \frac{\text{Profit reinvestit}}{\text{Activ total}}$$

$$x_3 = \frac{\text{Rezultatul brut al exercitiului}}{\text{Activ total}}$$

$$x_4 = \frac{\text{Capital propriu}}{\hat{\text{Împrumuturi pe termen lung și mediu}}}$$

$$x_5 = \frac{\text{Cifra de afaceri}}{\text{Activ total}}$$

$$z = 1.2 \times \frac{240}{300} + 1.4 \times \frac{0}{300} + 3.3 \times \frac{(-15)}{300} + 0.6 \times \frac{20}{100} + \frac{360}{300} = \mathbf{2,2635}$$

3.3.3. Sarcină de învățare

1. Definiți riscul economic.
2. Care sunt cei 5M ai riscului și prin ce se caracterizează?
3. Care sunt indicatorii ce cuantifică riscul de exploatare?
4. Se dau următoarele date: cifra de afaceri maximă 2000 u.m., cifra de afaceri minimă 1700 u.m. Folosind intervalul de siguranță explicați în ce situație se află firma.
5. Dacă o firmă emite acțiuni în valoare de 300 u.m. la o rată așteptată de acționari de 15% și cu o rată a rentabilității la costuri de 25% care este cifra de afaceri minimă pentru plata dividendelor în condițiile în care nu există impozitare?
6. Dacă scorul z conform modelului Conan și Holder este de 59 firma este într-o zonă nefavorabilă, de incertitudine sau favorabilă?

3.4. Rezumatul unității de studiu și cuvinte cheie

Firmele se confruntă cu următoarele **categorii de riscuri**: riscuri economice, riscuri financiare; riscuri comerciale; riscuri de fabricație; riscuri politice; riscuri sociale; riscuri juridice, riscuri naturale.

Diagnosticul general și gestiunea riscului vizează **5 M**, respectiv: MEN = potențialul uman, cu tot ce ține de dimensiunea și calitatea acestuia (competența profesională și managerială); Money = problematica financiară; Merchandise = cantitatea, calitatea și evaluarea stocurilor; Materials = evaluarea cantitativă și calitativă a activelor fixe în special (ca nivel tehnic, fiabilitate, performanță etc.). Market = poziția pe piață, distribuția produselor și serviciilor.

Cele mai importante riscuri considerate de practicieni sunt:

Riscul de exploatare sau operațional, se definește ca fiind posibilitatea de a nu se recupera totalitatea cheltuielilor efectuate din veniturile obținute.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Riscul financiar provine din structura capitalurilor în funcție de costul mediu al acestora.

Riscul de faliment este, de regulă, un sumum al riscului economic și al celui financiar (precum și a unor cauze de conjunctură), și se datorează deficitelor financiare periodice sau definitive, cauzate de insolvabilitate.

Cuvinte cheie

risc economic, risc de firmă, risc de exploatare, risc financiar, risc de faliment.

3.5. Test de autoevaluare

1. Dintre indicatorii care cuantifică riscul financiar fac parte:

- intervalul de siguranță;
- cifra de afaceri minimă pentru plata dividendelor;
- funcția Altman;
- pragul de rentabilitate;
- modelul Conan și Holder..

2. Se dau următoarele date: cifra de afaceri maximă 8000 u.m., cifra de afaceri minimă 5300 u.m. Folosind intervalul de siguranță:

- firma se confruntă cu un risc de exploatare;
- firma are o situație incertă;
- firma are o stare confortabilă.

3. Dacă o firmă emite acțiuni în valoare de 700 u.m. la o rată așteptată de acționari de 10% și o rată a rentabilității la costuri de 35% care este cifra de afaceri minimă pentru plata dividendelor în condițiile în care cotele de impunere atât pe dividende, cât și pe profit sunt zero?

- 220 u.m.;
- 540,12 u.m.;
- 226,8 u.m.;
- 326,23 u.m.

4. Se dau următoarele informații: active circulante 240 u.m., active totale 300 u.m., pierdere 15 u.m., capital propriu 20 u.m., împrumuturi pe termen mediu și lung 100 u.m., cifra de afaceri 360 u.m. Scorul Z pentru riscul de faliment conform funcției Altman plasează firma în zona:

- de faliment;
- instabilă;
- stabilă, solvabilă.

5. Dacă scorul z conform modelului Conan și Holder este de 120 firma:

- este într-o zonă nefavorabilă;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ULBS
Universitatea "Carol Davila" din Sibiu

- b) este într-o zonă de incertitudine;
- c) este solvabilă, într-o zonă favorabilă.

Încercuțiți răspunsul corect. (Doar un singur răspuns este corect)

3.6. Concluzii

Această unitate de studiu a prezentat categoriile de riscuri endogene la care sunt expuse firmele, indicatorii prin care aceste riscuri se pot determina, precum și intervalele în care se încadrează firmele.

Cele trei categorii de riscuri (risc de exploatare, risc financiar și risc de faliment) urmează succesiv, în sensul în care firmele se confruntă în primul rând cu risc de exploatare și în ultimul rând cu risc de faliment.

Cunoașterea riscurilor, a modalităților de determinare și cuantificare sunt externe de necesare atât pentru shareholderi, cât și pentru stakeholderi deoarece ele reprezintă repere în fundamentarea proiectelor viitoare de investiții.